

Remissammanställning för

Mjukpapper och mjukpappersprodukter, generation 6

Utkast till version 6.0

21 december 2022

Svanmärkta mjukpapper och mjukpappers produkter - Remissammanställning

005/6.0, 21. december 2022

1	Summary/Sammanfattning	1
2	Om remissen	4
3	Sammanställning av inkomna svar	4
4	Kommentarer till kriterierna, i detalj	6
4.1	Generella kommentarer	7
4.2	Produktgruppsavgränsning	10
4.2.1	Vad kan Svanenmärkas?.....	10
4.3	Kommentarer till de individuella kraven	11
4.3.1	Information about production	11
4.3.2	Energy and greenhouse gases.....	13
4.3.3	Emissions to water and air	18
4.3.4	Product safety and quality	25
4.3.5	Product function	34
4.3.6	Packaging.....	35
4.3.7	Quality and regulatory requirements.....	41
4.3.8	Basmodulen, gen. 3	41
4.3.9	Kemikaliemodulen, gen. 3.....	42
5	Diskussion och slutsatser	44

1 Summary/Sammanfattning

For almost 30 years, Nordic Ecolabelling has set requirements for ecolabelling of paper products. The requirements are set from a life cycle perspective, so that requirements are placed on the phases of the paper product's life cycle that have the greatest relevance and potential for environmental improvements. The requirements for paper products are today gathered in a so-called module system, where the Basic Module and the Chemical Module cover the general requirements for pulp and paper production, including forestry.

The consultation proposal of Nordic Ecolabelling's criteria for Tissue Paper and Tissue Paper products, version 6, was very ambitious regarding energy and greenhouse gas requirements. The public consultation was carried out during the period 9 March 2022 to 6 May 2022. There was a total of 20 responses from different stakeholders.

The areas that had been highlighted as the biggest changes compared to generation 5 received the most comments, namely stricter requirements for:

- energy (O4) and greenhouse gases (O5 and O6)
- emissions to water, especially COD and NO_x (O7)
- wet strength agents and auxiliary chemicals on Yankee cylinder (O9)
- packaging (O16)

After the public consultation, the level of ambition has eased a bit, but the adjustment of the requirements still means that the environmental profile of the Nordic Swan Ecolabelled tissue is raised considerably, especially with regard to energy and climate. The requirements are in all areas at least as tough as the EU Ecolabel and in energy/climate much stricter. The ambition level was adjusted regarding:

- Energy requirements (O4). Many manufacturers commented that the tightening of reference values for energy is too strict and difficult to meet despite measures in energy efficiency etc. After the public consultation, both reference values for fuel and electricity have been eased a bit, for fuel from 1650 kWh/ADt to 1750 kWh/ADt and for electricity from 800 kWh/ADt to 900 kWh/ADt. The reference values for recycled pulp/de-inked (DIP) have also been reviewed and are 300 kWh/ADt for fuel and 350 kWh/ADt for electricity. In cases where the DIP process is more extensive, including bleaching, higher reference values can be used, namely 600 kWh/ADt for fuel and 600 kWh/ADt for electricity.
- Regarding requirements for greenhouse gases (O6), many manufacturers criticized that the proposed limit value for CO_{2e} of 300 kg/ADt is too strict. In the consultation proposal, the requirement for greenhouse gas emissions was reformulated to only include emissions of greenhouse gases from fuel used for process heat. Previously, CO_{2e} emissions from both fuel and electricity use were included in the requirement, which means that the limit values are no longer comparable between generation 5 and 6 of the criteria. After the public consultation, the requirement has been reviewed. The structure is the same

as in the consultation proposal, but the limit value has been eased slightly, from 300 to 525 kg/ADt.

- The stakeholders were generally positive to a new requirement to ban fossil oil and coal (O5) but highlighted that it needs to be made clear that oil can be used as a reserve fuel or peak fuel. This has now been clarified in the criteria. The use of charcoal is always prohibited.

Several stakeholders criticized that emissions to water and air have been tightened doubly because both parameters and quota values have been tightened. The proposed reference value especially for COD means a sharp reduction. After the public consultation, reference values for COD have been adjusted from 1 to 1.2 kg/ADt. The reference value for NOx will be the same as in previous version 5 of the criteria, namely 0.5 kg/ADt.

Regarding requirements for chemical products used in the manufacture of tissue paper, the limit value for the low molecular weight organochlorine compounds ECH, DCP and MCDP in wet strength agents has been raised from 3000 ppm to 3500 ppm after the public consultation.

Furthermore, the requirement for the percentage of recycled raw material in packaging has been adjusted after several responses regarding the availability of recycled raw material and technical problems with too high a percentage of recycled raw material in the packaging material. Requirement O16 has also been divided into three requirements, O16, O17 and O18, for greater clarity.

In section 5 there is a table showing all the main changes that have been made to the criteria document since the public consultation. Minor adjustments and clarifications have been made to other requirements. In section 4, Nordic Ecolabelling has responded to all comments and described whether the requirement has been adjusted.

Sammanfattning – Svenska

Svanen har under nästan 30 år ställt krav för miljömärkning av pappersprodukter. Svanens krav är ställda ur ett livscykelerspektiv, så att krav ställs på de faser i pappersproduktens livscykel som har störst relevans och potential för miljöförbättringar. Kraven för pappersprodukter är idag samlade i ett s.k. modulsystem, där Basmodulen och Kemikaliemodulen omfattar de generella kraven för massa- och pappersproduktion, inklusive på skogsbruk.

Remissförslag av Nordisk Miljömärknings kriterier för mjukpapper och mjukpappers-produkter, version 6, var väldigt ambitiöst gällande energi- och klimatgaskrav. Remissen utfördes under perioden 9 mars 2022 till 6 maj 2022. Det kom totalt 20 svar från olika remissinstanser.

De områden som hade lyfts fram som de största ändringarna jämfört med generation 5 fick mest kommentarer, nämligen skarpare krav på:

- energi (O4) och växthusgaser (O5 och O6)
- utsläpp till vatten, speciellt COD och NOx (O7)
- våtstyrkemedel och hjälpkemikalier på Yankee-cylinder (O9)
- förpackningar (O16)

Efter remissen har ambitionsnivån lindrats lite men justeringen av kraven medför ändå att Svanenmärkta mjukpapperets miljöprofil lyfts rejält, speciellt avseende energi och klimat. Kraven är på alla områden minst lika hårda som EU Ecolabel och på energi/klimat mycket strängare. Ambitionsnivån justerades gällande:

- Energikrav (O4). Många tillverkare kommenterade att skärpningen av referensvärden för energi är för sträng och svår att uppfylla trots åtgärder i energieffektivisering etc. Efter remissen har både referensvärden för bränsle och el lindrats lite, för bränsle från 1650 kWh/ADt till 1750 kWh/ADt och för el från 800 kWh/ADt to 900 kWh/ADt. Efter remissen har även referensvärden för returmassa/de-inked (DIP) sett över och är 300 kWh/ADt för bränsle och 350 kWh/ADt för el. I de fall DIP-processen är mer omfattande, inklusive blekning, kan högre referensvärden användas, nämligen 600 kWh/ADt för bränsle och 600 kWh/ADt för el.
- Gällande krav på klimatgaser (O6), kritiserade många tillverkare att förslaget gränsvärde för CO_{2e} på 300 kg/ADt är för strängt. I remissförslaget var krav på klimatgasutsläpp omformulerat att enbart omfatta utsläpp av växthusgaser från bränsle som används för processvärme. Tidigare ingick både CO_{2e}-utsläpp från bränsle och elanvändning i kraven vilket innebär att gränsvärdena inte längre är jämförbara mellan generation 5 och 6 av kriterierna. Efter remissen har kravet setts över. Strukturen är densamma som i remissförslaget men gränsvärdet har lindrats något, från 300 till 525 kg/ADt.
- Remissinstanserna var generellt positiva till ett nytt krav på förbud mot fossil olja och kol (O5) men lyfte fram att det behöver tydliggöras att olja kan användas som reservbränsle eller spetsbränsle. Detta har nu förtydligats i kriterierna. Användning av kol är alltid förbjuden.

Flera remissinstanser kritiserade att utsläpp till vatten och luft har stramats åt dubbelt eftersom både parameter och kvotvärden har skärpts. Det föreslagna referensvärdet speciellt för COD innebär en kraftig sänkning. Efter remissen har referensvärden för COD justerats från 1 till 1,2 kg/ADt. Referensvärdet för NO_x blir detsamma som i tidigare version 5 av kriterierna nämligen 0,5 kg/ADt.

Gällande krav på kemiska produkter som används i tillverkning av mjukpapper, har gränsvärdet för de lågmolekylära, klororganiska föreningarna ECH, DCP och MCDP i våtstyrkemedel höjts från 3000 ppm till 3500 ppm efter remissen.

Vidare har kravet för andel återvunnen råvara i förpackningar omarbetats efter remiss, efter flera remissvar gällande tillgänglighet av återvunnen råvara och tekniska problem med för hög andel återvunnen råvara i förpackningsmaterialet. Krav O16 har också delats upp i tre krav, O16, O17 och O18, för ökad tydlighet.

I avsnitt 5 finns en tabell som visar alla huvudsakliga ändringar som har gjorts i kriteriedokumentet efter remissen. Mindre justeringar och förtydliganden har gjorts för andra krav. Nordisk Miljömärkning har i avsnitt 4 gett svar på alla kommentarer och beskrivit om kravet har justerats.

2 Om remissen

Nordisk Miljömärknings förslag till kriterier för Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter, generation 6.0 var på remiss under perioden 9 mars till och med 6 maj 2022.

I remissbrevet lyftes det fram att Svanenmärkta mjukpapper och mjukpappersprodukter:

- Är antingen tillverkad av jungfrufibrer och/eller återvunna fibrer. Minst 70 % av fibrerna som används i papper måste komma från hållbart skogsbruk eller vara återvunnet material.
- Uppfyller strikta krav för kemikalier som är farliga för hälsan och miljön.
- Tillverkas på ett energieffektivt sätt, med minskad energiförbrukning och minskade utsläpp av växthusgaser.
- Genererar mindre utsläpp till luft och vatten under produktionen.
- Främjar cirkulär ekonomi inte bara genom återvunna fibrer i mjukpappersprodukten utan också genom återvunnet material och återvinningsbarhet av primärförpackningen.

I remissbrevet önskade Nordisk Miljömärkning framför allt få återkoppling på:

Energikravet (O4) och det gränsvärde som satts för utsläpp av växthusgaser (300 kg/ADt) i krav O6, med förklaring till eventuella invändningar genom att specificera vilken typ av bränsle som används och varför föreslagna gränsvärdena är ett problem. Vi önskade också få synpunkter på möjligheten att sätta ett dynamiskt gränsvärde för växthusgaser som kommer att skärpas över tid.

I denna sammanställning är alla kommentarer samlade och besvarade av Nordisk Miljömärkning. Syftet är, förutom att samla in alla kommentarer, att visa hur externa synpunkter har påverkat kraven. Nordisk Miljömärkning är tacksam för alla svar som hjälper oss i vår utveckling och hjälper oss att se till att arbetet på kriterierna följer standarden ISO 14024.

3 Sammanställning av inkomna svar

Det har totalt inkommit 20 svar i remissen varav 1 stöder förslaget, 16 bara ger kommentarer, 2 förkastar förslaget med motivering och 1 avstår från yttrande. I tabellerna nedan presenteras sammanställning av svaren och remissvar för varje land.

Tabell 1: Sammanställning av svaren. Kolumnerna visar: A. Bara kommentarer, B. stöder förslaget, C. Stöder förslaget med kommentarer, D. Avstår från yttrande och E. Förkastar förslaget med motivering.

Nordisk Miljömärkning
005/6.0
21.12.2022

Land	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.	Totalt
Danmark	2					2
Sverige	6		1	1	2	10
Finland	7					7
Norge	1					1
Island						
Totalt	16		1	1	2	20

Tabell 2: Danska remissvar

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	X				
Miljøministeriet	X				
Σ Danska svar:	2				

Tabell 3: Svenska remissvar

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
BillerudKorsnäs Sweden AB Karlsborgs bruk					X
Boverket				X	
Duni Group	X				
Kemira	X				
Nalco Water /An Ecolab Company	X				
Metsä Tissue	X				
Sofidel	X				
Skogsindustrierna					X
Upphandlingsmyndigheten			X		
Vattenfall AB	X				
Σ Svenska svar:	6		1	1	2

Tabell 4: Finska remissvar

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Cromatos S.r.l.	X				
Essity Hygiene and Health	X				
European Paper Chemicals Group (EPCG)	X				
Fiblon Oy Ab	X				
Paloma d.d.	X				
Solenis	X				
WEPA Hygieneprodukte GmbH	X				
Σ Finska svar:	7				

Tabell 5: Norska remissvar

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Vajda-Papir Scandinavia AS	X				
Σ Norska svar:	1				

4 Kommentarer till kriterierna, i detalj

Svanens kriterier för pappersprodukter ingår i ett så kallat modulsystem:

Basmodulen innehåller generella krav som behandlar skogsbruk, utsläpp, energi samt avfall vid massa- och pappersproduktion.

Kemikaliemodulen behandlar generella krav på kemikalier som används vid massa- och pappersproduktion.

Kriterierna för mjukpapper och mjukpappersprodukter är en så kallad tilläggsmodul. Tilläggsmodulen innehåller de krav som gäller specifikt mjukpapper och mjukpappersprodukter och som måste uppfyllas för att produkten ska tilldelas en licens för att få bära Svanenmärket.

De enskilda kommentarerna från remissinstanser samlas och grupperas i detta avsnitt och följer siffrorna på kraven remissutkastet till kriterier. En del av remissinstanserna har kommenterat flera områden i remissutkastet och kommentarer är sedan indelade efter tema. Nordisk Miljömärkning har givit svar på remisskommentarerna och det har gjorts gemensamt om det finns flera rådgivande organ som har kommenterat på samma tema.

Kommentarerna om Bas- och Kemikaliemodulen sammanfattas i slutet av detta kapitel, avsnitt 4.3.8 och 4.3.9.

4.1 Generella kommentarer

Skogsindustrierna

För de föreslagna kriterierna så behöver det förtydligas vilken miljönytta som respektive ändring syftar till. En utvärdering om vad som är realistiskt genomförbart bör också tas i beaktande, det är inte rimligt att alla kriterier ändras parallellt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Se gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel nedan.

Sofidel

Generellt bör det förtydligas för samtliga reviderade kriterier vilken miljönytta respektive ändring syftar till. Vidare bör det genomföras en riskanalys samt en utvärdering om vad som är realistiskt att genomföra inför implementeringen. Med så pass stora ändringar är det ytterst svårt att hinna ställa om tillverkningsprocessen för att kunna ansöka på de nya villkoren, i och med att man ansöker på historiska värden, samt att större investeringar bereds och beslutas om långt i förväg.

Sofidel Sweden AB är ett bolag som ligger i framkant där vi aktivt jobbar med att minska vår energiförbrukning, utsläppsnivåer, vattenförbrukning och råmaterialsförbrukning. Till exempel så gör Bolaget just nu en stor investering i Kisa där vi kommer vara ett av de första pappersbruken i världen att producera ett fossilfritt papper (till och med CO2-negativt). Anläggningen där den syntetiska gasen kommer produceras beräknas kunna tas i drift under Q3-2023.

Även om det finns flertalet bra förslag på ändringar i de nya kriterierna, gränsvarden för klororganiska ämnen i våtstyrkemedel samt krav på att följa BfR:s rekommendation XXXVI för hushållspapper, är flertalet förslag på ändringar alldeles för snävt satta och med för kort tidshorisont.

Vi anser att kriterier med så pass snäva kriterier och korta tidshorisonter snarare leder till högre utsläpp, kemikalieförbrukning och blir kontraproduktivt då drivkraften med Svanen utmattas.

Om ändringarna som föreslås i kriterierna antas som de är skrivna ser vi inte att vi kan ansöka om de nya kriterierna på våra fyra Svanen-licenser, 3005 0047, 3005 0071, 3005 0078 samt 3005 0088 och vi kommer inte längre kunna sälja Svanen-certifierat baspapper eller konsumentprodukter. Omsättningen på dessa produkter årligen ligger på drygt 490 miljoner kronor.

Vi ser fram emot en fortsatt diskussion med Svanen innan implementering av de nya kriterierna för att hitta rimliga nivåer som är utmanande, men rimliga, och möjliggör en fortsatt Svanen-märkning av våra produkter.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel ovan. Nordisk Miljömärkning tackar för kommentarerna. Nordisk Miljömärknings kriterier för mjukpapper och mjukpappersprodukter publicerades för elva år sedan 2011. Därefter har mycket hänt i massa- och pappersindustrin gällande t.ex. energieffektivitet och utsläpp till vatten och luft. BAT-referensdokument för massa och papper har också publicerats senare i 2015. Nordisk Miljömärkning är en miljömärkning och går utöver lagstiftningen. Därför kan gränsvärdena ställas strängare än värden som anges i BAT-bref eller i EU-Ecolabel kriterier. Miljövinst uppnås genom att ställa krav som är relevanta ur miljösynpunkt och som de bästa bruken endast kan uppnå eller som ger bruken incitament att sträva efter. Nordisk Miljömärkning strävar efter att sätta en kravnivå som gör att den bästa tredjedelen av en given produktgrupp, här mjukpapper och mjukpappersprodukter, klarar kraven. För pappersbaserade produkter är det främst följande områden som har betydelse i produktens miljöpåverkan. Den första är skogsbruk, och de andra är relaterade till kemikalieanvändning, utsläpp till luft och vatten, energiförbrukning vid produktion av massa och papper och avfall. Genom att ställa krav på ovannämnda områden kan Nordic Ecolabelling ställa krav som är relevanta för miljön. Nordisk Miljömärknings förslag till remiss var rätt ambitiöst. Efter remissen har vissa kravnivåer såsom referensvärden för energi och gränsvärden för CO_{2e} lindrats lite enligt remisskommentarer. Gällande tidshorizonten kommer Nordisk Miljömärkning se över krav på energi- och klimat, våtstyrkemedel och förpackningar i kommande revision som planeras att genomföras under åren 2025-26.

Metsä Tissue

Our overall comment is that many of the proposed criteria are too strict requirements in order to be implemented by 2024. New investments in manufacturing industry usually takes long time to plan, build and most times also includes authority permit process.

Nordic Ecolabelling's comments

The Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The current Nordic Ecolabelling Criteria for Tissue Paper and Tissue Paper Products were published eleven years ago in 2011. Thereafter, a lot has happened in pulp and tissue paper mills regarding e.g. energy efficiency or emissions levels to water and air. Best Available techniques (BAT) Reference Document for Pulp, Paper and Board¹ has also been published in 2015. Nordic Ecolabelling is an environmental label and goes beyond legislation. Therefore, the limit values are set more stringent than values given in BAT bref or even in EU Ecolabel. Nordic Ecolabelling strives to set a requirement level that allows the best third of a given product group, here tissue paper and tissue paper products, to meet the requirements. The environmental benefit is gained by setting requirements that are relevant from an environmental point of view and that only the environmentally best performing mills are able to meet. For paper-/board-based products, primarily the following areas are of greatest significance when assessing the product's environmental impact. The first is forestry, and the others are related to chemicals use, emissions to air and water, energy consumption in production of pulp and paper and waste. By setting requirements on the aforementioned areas, Nordic Ecolabelling is able to set requirements that are relevant for the environment. Nordic Ecolabelling's consultation proposal for generation 6 of the Criteria was ambitious. After the

---

¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/best-available-techniques-bat-reference-document-production-pulp-paper-and-board-industrial>

consultation, certain requirement levels such as reference values for energy and limit value for CO_{2e} have been adjusted a little according to consultation comments. Regarding the time horizon, Nordic Ecolabelling will review requirements for energy and climate, wet strength agents and packaging in the upcoming revision which is planned to be carried out during 2025-26.

Upphandlingsmyndigheten

Upphandlingsmyndigheten yttrar sig utifrån uppdraget att utveckla och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter samt att stödja de leverantörer som deltar i sådan upphandling.

Upphandlingsmyndigheten stödjer det reviderade förslaget av kriterier för mjukpapper och mjukpappersprodukter. Upphandlingsmyndigheten är positiv till att kraven på energi och utsläpp av växthusgaser samt på utsläpp till luft och vatten har skärpts. De kravspecifika kommentarerna nedan avser förtydliganden för att underlätta för den som ansöker om licens samt för att säkerställa att det är tydligt vad som avses under respektive krav.

Denna tilläggsmodul hänvisar till krav i basmodulen, där det finns krav på att en viss andel av fiberråvaran som används i papperet ska härröra från skogsbruk certifierat enligt FSC- eller PEFC-systemen.

Det är möjligt att hänvisa till en viss märkning enligt 9 kap. 12-15 §§ lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Detta får göras om:

1. kraven för märkningen endast rör kriterier som har anknytning till det som ska anskaffas,
2. kraven för märkningen är lämpliga för att definiera egenskaperna hos den vara, tjänst eller byggtreprenad som ska anskaffas,
3. kraven för märkningen grundas på objektiva kontrollerbara och icke-diskriminerande kriterier,
4. märkningen har antagits genom ett öppet och transparent förfarande i vilket samtliga berörda kan delta,
5. märkningen är tillgänglig för alla berörda, och
6. kraven för märkningen har fastställts av ett organ som den som ansöker om märkningen inte har ett avgörande inflytande över.

Nordisk Miljömärkning kan gå igenom miljömärkningskriterierna som ingår i den aktuella märkningen för att säkerställa att de uppfyller förutsättningarna. Det kan underlätta för upphandlande myndigheter, såsom kommuner eller regioner, att använda märkning vid upphandling.

Upphandlingsmyndigheten har gjort en bedömning av Nordisk Miljömärknings kriterier för Mjukpapper och mjukpappersprodukter, inte av certifieringarna FSC/PEFC. Upphandlingsmyndigheten vill dock framhålla att det inte nödvändigtvis är så att samma bedömningar kan göras kring eventuella andra märkningar som ingår i en märkning som ska kunna användas vid upphandling.

Det kan vara svårt vid offentlig upphandling att använda miljömärkningar som hänvisa vidare till andra märkningar om det inte finns möjlighet att verifiera kravet på ett alternativt sätt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för stödjande kommentarer för det reviderade förslaget av kriterier för mjukpapper och mjukpappersprodukter. Vi besvarar de kravspecifika kommentarerna under respektive krav. Krav gällande certifierad råvara ställs i Basmodulen, till vilken Mjukpapper är en tilläggsmodul. Basmodulen generation 3 var på remiss och beslutades under 2020.

4.2 Produktgruppsavgränsning

4.2.1 Vad kan Svanenmärkas?

Duni Group

Möjlighet att inkludera airlaid-material även för servetter. Vi kan se en utveckling för airlaid-material där nya bindemedel gör att man kan göra hela produkten fossilfri, vilket även medför att materialet kommer att fungera bra i repulp-processen. Detta är stora och viktiga steg som gör att detta material bör kunna inkluderas även för servetter i Svanens portfölj av produkter.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren. Det låter fint att trenden mot förnybara bindemedel i airlaid-material sker och medför att materialet kommer att fungera bra i repulp-processen. Svanen önskar att främja produkter som kan materialåtervinnas i befintliga insamlingssystemen i enlighet med avfallshierarki. Eftersom airlaid-produkter inte kan materialåtervinnas idag via befintliga insamlingssystemen kommer vi inte inkludera dessa i kriterierna.

Essity Hygiene and Health

Another recent question has been potential ecolabelling of flushable wet toilet tissue. Product development is progressing and wet toilet paper is in market. At the same time there is hygiene criteria for baby wipes but the product has to be labelled with "non-flushable" sign. There is clearly a need for a criteria that would allow an option for flushable wet toilet tissue. This would require a look into the wet strength requirement and potentially combination of tissue criteria and cosmetic criteria.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. According to the product group definition, Nordic Swan Ecolabelled tissue paper and tissue products shall not include:

- *Tissue products containing cleaning agents designed for the cleaning of surfaces (e.g. floor cleaning agents)*
- *Fragranced tissue product*
- *Cosmetic products within the meaning of Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council (8), including wet wipes.*

The motivation for banning these has been e.g. that perfume and other fragrances in the form of, for example, essential oils, vegetable oils and plant extracts often contain several allergens. To avoid unnecessary adverse health effects of these type of substances, the use of these is completely prohibited. Furthermore, perfumes and fragrances have no function in connection with tissue products and are considered unnecessary. Flushable wet toilet tissue contains additives and thus, resembles these

products mentioned above. Nordic Ecolabelling wishes to keep the product group definitions as it is today.

4.3 Kommentarer till de individuella kraven

4.3.1 Information about production

O1 Description of the product

Essity Hygiene and Health

O1-O2 Information about production

The requirements are acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your supportive comments.

O2 Pulp

Essity Hygiene and Health

O1-O2 Information about production

The requirements are acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your supportive comments.

BillerudKorsnäs Sweden AB Karlsborgs bruk

Wood OK, with timber deliveries for our company as they are for now. Could be a problem with demand for certified wood if changed origin of wood. Environment Difficulties with value limit 4.0 when we have a year with some production disturbances. Individual score calculation 1,3 for each parameter will also be difficult for us for water emissions due to our old mill/wastewater treatment. BAT reference values 15.0 is not adjusted to an old mill. Our production permission allows 18,9 for all products. It is not realistic with these tough demands, which are tougher than BAT.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Requirement for fibre raw material (O7) is set in the Basic Module, generation 3 and shall directly be applied to Supplementary Module of the Tissue paper and Tissue Paper Products. The forestry requirements in all our criteria documents are based on the revision of the forest requirements in 2015. The requirement that on an annual basis, a minimum of 70% of the fibre raw material shall originate from forestry certified under the FSC or PEFC schemes is applied to Nordic Swan Ecolabelled paper product, not to the individual pulps used in the manufacturing of paper except eucalyptus/acacia pulps that have a specific requirement of 70% certified.

Regarding the score calculation with the limit value of 4.0, the requirements on emissions to water and air are structured in such a way that the tissue paper manufacturer calculates total emissions from both pulp and paper production. Scores are not calculated on the pulp only. However, you are quite right that there can be unexpected incidents when one or several of Nordic Ecolabelling requirements cease to

be temporarily met. In the event of such an incident, the primary licence contact must inform Nordic Ecolabelling and submit a report for further discussion.

Regarding the BAT reference values for the pulp, Nordic Ecolabelling is a voluntary ecolabel that labels the environmentally best tissue paper products on the market. Subsequently, the limit values set by Nordic Ecolabelling can be stricter than BAT reference values.

O3 Tissue paper and tissue products

Skogsindustrierna

Hylsan i mjukpapper och mjukpappersprodukter ska bestå av minst 70% certifierad fiberråvara enligt FSC eller PEFC eller bestå av minst 70% returfibrer. En kombination av certifierade fibrer och returfibrer tillåts. Om pappret innehåller både returfibrer och certifierade fibrer ska summan av dessa fibrer vara minst 70 %.

Synpunkter på Svanen förslag

Kraven på hylsan i mjukpapper och mjukpappersprodukter bör följa kraven för fiberråvara i basmodulen. Förslaget i basmodulen ger en valmöjlighet som ger utrymme att välja det mest resurseffektiva alternativet för den enskilda processen.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Nordisk Miljömärkning önskar att främja cirkulär ekonomi inte bara genom återvunna fibrer i mjukpappersprodukten utan också genom återvunnet material och återvinningsbarhet av primärförpackningen. Ett nytt krav på hylsa på remiss var i samma kategori. Efter remissen har kravet på hylsan justerats att vara i linje med er remisskommentar, det vill säga kravet följer certifieringskraven för fiberråvara i Basmodulen. Efter remissen har det också införts ett nytt krav att hylsan inte får marknadsföras som spolbar i toaletten. Avloppsreningsverk i Norden rekommenderar inte att spola ner hylsor i toaletten. Huvudargumentet för detta är att hylsor alltid hör hemma i avfallsflödet till återvinningen och inte i toaletten. Spolbara hylsor kommer att bidra till att hushållen inte har koll på vilka toalettrullar som inte är spolbara, med risk att orsaka stopp i avloppet.

Essity Hygiene and Health

Some key products produced by Essity have a flushable core made of cellulose. The core is essential part of the product and flushable core can not be replaced with typical 100 % recycled cardboard. Therefore, the core should be 100 % recycled or it should be made of 100 % certified fibres.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Nordic Ecolabelling wishes to promote circular economy not only through recycled fibres in the tissue product but also through recycled materials and recyclability of the primary packaging. A new requirement for cores in the consultation proposal belonged to the same category of requirements. After the consultation, the requirement for the core has been adjusted to be in line with the certification requirement for fibre raw material in the Basic Module, generation 3: 70% of fibre raw material in the core is either certified or recycled or a combination of these. After the consultation, a new

requirement that the core shall not be marketed as flushable in the toilet has been introduced. Waste water treatment plants in the Nordic countries do not recommend to flush down cores in the toilet. The main argument for this is that cores always belong in the waste flow to recycling and not in the toilet. Flushable cores will contribute to households not keeping track of which toilet rolls are not flushable, with a risk of causing a block in drain.

Sofidel

Vi noterar även att man har introducerat ett nytt krav i O3, där hylsan ska bestå av 100 % återvunna fibrer, men att denna förändring inte är omnämnd som en del i det som har förändrats. Vi har inga synpunkter på detta förslag.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Ja, ni har helt rätt att förändringen av hylsan inte nämndes i remissbrevet där det viktigaste förändringar i generation 6 lyftes fram. För tydlighetens skull hade det varit relevant att vara med i den listan. Efter remissen har kravet på hylsan förändrats. Se även svar till Skogsindustrierna ovan.

4.3.2 Energy and greenhouse gases

O4 Energy

Skogsindustrierna

Skogsindustriernas förslag:

Process	Svanen förslag	Skogsind. förslag	Svanen förslag	Skogsind. förslag
	Fuel _{ref} (kWh/ADt)		Electricity _{ref} (kWh/ADt)*	
Tissue paper	1650	1800	800	950
Recycled fibre/DIP	300	350	450	450

Skogsindustrin föreslår att sänkningarna relateras till EU Ecolabel satta 2019. Det är inte rimligt att sänkningarna är under BAT-nivåerna, eftersom dessa inte bör tvingande värden.

Underlaget som refereras till för att motivera Svanens förslag är indikativa värden och Skogsindustrin betonar att referensvärden bör baseras på total drift (inte endast normal drift enligt BAT), vilket även omfattar störningar och tillfälliga avbrott.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Nordisk Miljömärkning är en frivillig miljömärkning som Svanenmärker de miljömässigt bästa mjukpappersprodukterna på marknaden. Nordisk Miljömärkning strävar efter att sätta en kravnivå som gör att den bästa tredjedelen av en given produktgrupp, här mjukpapper och mjukpappersprodukter, klarar kraven. Därmed kan Nordisk Miljömärknings gränsvärden vara strängare än BAT-referensvärdena eller i EU-Ecolabel kriterier. Däremot så har mjukpapperets

referensvärden lindrats något efter remissen enligt remissvaren. Gällande bränsle från 1650 kWh/ADt till 1750 kWh/ADt och gällande elektricitet från 800 kWh/ADt till 900 kWh/ADt. För returfiber/DIP har även referensvärdena setts över och är 300 kWh/ADt för bränsle och 350 kWh/ADt för el. I de fall omfattande delprocesser (washing loops) inklusive blekning ingår kan högre referensvärden användas, nämligen 600 kWh/ADt för bränsle och 600 kWh/ADt för el.

Det bör även noteras att fastän referensvärdena är skärpta så ger den slutliga poängberäkningen flexibilitet till tillverkaren (15 % över optimalt förhållande) som Svanenmärkt mjukpapper behöver uppfylla.

Ni lyfte också fram att BAT-slutsatser gäller mot normal drift. Gällande referensvärden som baserar sig på total drift, ni har rätt i att det kan inträffa oväntade incidenter när ett eller flera av Nordisk Miljömärknings krav tillfälligt upphör att uppfyllas. Detta stämmer även för Svanens krav, det vill säga att perioder av onormal drift kan räknas bort från de totala utsläppen om dessa meddelas till Nordisk Miljömärkning i enlighet med Nordisk Miljömärknings krav på rapportering vid oförutsedda avvikelser eller planerade ändringar i produktionen som kan ha betydelse för produktens möjlighet att uppfylla miljömärkningskraven.

Metsä Tissue

Metsä Tissue proposal:

Process	Version 6.0	Metsä Tissue	Version 6.0	Metsä Tissue
	Fuel _{ref} (kWh/ADt)		Electricity _{ref} (kWh/ADt)*	
Tissue paper	1650	1800	800	950
Recycled fibre/DIP	300	350	450	450
Dried recycled fibre /DIP	1300		600	

Comments to the proposal:

- Reference values for fuel and electricity too sharply reduced! Too short timeline to reach suggested criteria.
- Only paper machines and de-inking plants using Best Available Technology can reach proposed criteria.
- Achieving certain quality parameters requires a certain type of drying process that requires more drying energy. With suggested criteria for fuel this might be hard to reach.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Nordic Ecolabelling is a voluntary environmental label and the NSE label is granted to the best environmentally friendly tissue paper products on the market. Nordic Ecolabelling strives to set a level of requirements that means that only the best third of a product group in question, here tissue paper and tissue paper products, meets the requirements. Subsequently, limit values set by Nordic Ecolabelling can be stricter than the BAT reference values or in EU Ecolabel's

criteria. However, based on the consultation comments, the reference values have been revised. Regarding tissue production, reference value for fuel from 1650 kWh/ADt to 1750 kWh/ADt and from 800 kWh/ADt to 900 kWh/ADt for electricity. For recycled fibre/DIP, the reference values have also been reviewed and are 300 kWh/ADt for fuel and 350 kWh/ADt for electricity. In cases where extensive washing loops including bleaching are applied, higher reference values can be used, namely 600 kWh/ADt for fuel and 600 kWh/ADt for electricity.

Please, note that although the reference values are tightened, the final score calculation provides flexibility (15% above the optimal ratio) that Nordic Swan Ecolabel tissue paper product needs to meet.

Essity Hygiene and Health

This criteria is especially tight for 100% virgin pulp products. This criteria would exclude 100% virgin products from being labelled with Nordic Ecolabel. The same conclusion has been verified by two Essity tissue manufacturing sites in the Nordic area. The tissue paper fuel reference value would need to be higher. Tissue paper electricity reference is more reasonable. The de-inked pulp fuel and electricity reference proposals is reasonable.

Tissue paper Fuel,er- 1800 kWh/ADt, Electricity,e,900 kWh/ADt
De-inked pulp Fuel,et- 300 kWh/ADt, Electricity,e, 450 kWh/ADt

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Reference values for the pulps are set in the Basic Module, generation 3 that came into force 2020. Tissue paper Criteria will follow the Basic Module. However, based on the consultation comments, the reference values for tissue paper have been revised. Please refer to the answer to Metsä Tissue above.

WEPA Hygieneprodukte GmbH

Despite far-reaching energy efficiency and savings measures, environmental protection measures in DIP and tissue production do not currently meet the specified limits. An increase would therefore be at our discretion.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Please refer to the answer to Metsä Tissue above.

Paloma d.d.

Energy use-we propose the same value as before 1800 kWh/Adt. Furthermore, proposed requirements for consumption of fuel are not fulfilled even from suppliers of the pulp from Sweden (Sodra has 5000 kWh/Adt, your proposed value is 4600 kWh/Adt.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Reference values for the pulps are set in the Basic Module, generation 3 that came into force 2020. Tissue paper Criteria will follow the Basic Module. However, based on the consultation comments, the reference values for tissue paper have been revised. Please refer to the answer to Metsä Tissue above.

Sofidel

Referensvärdena är högt satta med befintliga krav (1800 kWh/ADt respektive 1030 kWh/ADt). Trots att vi är ett mjukpappersbruk som ligger i framkant vad

det gäller energibesparingsprogram och processoptimeringar klarar inte vi de nya kraven i version 6. Våra rapporterade värden avser total produktion, alltså ej endast Svanen-märkta produkter. Vi har flertalet energikrävande produkter som ej är Svanen-märkta och vi har inte möjlighet att enkelt särskilja dessa. Vi ber er undersöka om det kan tas fram ett dynamiskt värde eller om det vi tillsammans med Svanen kan räkna fram ett avdrag på var totala bränsle- och elförbrukning motsvarande den ökade förbrukningen för produktion av dessa energikrävande produkter.

Vi undersöker den nya beräkningsfilen och ber om att få återkomma med förslag på nya referensvärden.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Gällande referensvärden, se gemensamt svar till Skogsindustrierna ovan. Gällande Svanenmärkt och icke Svanenmärkt papper beräkningsprinciper är angivna närmare i Basmodulen, generation 3. Om pappersproducenten producerar både produkter som är Svanenmärkta och sådana som inte är Svanenmärkta ska den specifika energiförbrukningen för den Svanenmärkta produkten redovisas. I undantagsfall kan medelvärdet för miljömärkt och icke miljömärkta produkter användas. Produkterna måste dock ha likvärdig kvalitet och produceras med likvärdiga processer inom samma produktionsenhet.

Upphandlingsmyndigheten

Kravet ställs på att Pelectricity(total) respektive Pfuel(total) inte får överstiga 2,3. EU Ecolabel ställer krav på den totala belastningspoängen (Pelectricity + Pfuel). Finns det behov av att även ha med krav på total belastningspoäng (Pelectricity + Pfuel) i detta krav?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Nordisk Miljömärkning har valt att istället av den totala poängen (Pelectricity + Pfuel) ha separata poängkrav på både bränsle och el. Detta för att ställa en ambitiös nivå för båda dessa separat. Om man har summan av bränsle och el ger det mer flexibilitet: man kan vara bättre t.ex. på elektricitet men dålig gällande bränslen. Nordisk Miljömärkning anser att poäng 2,3 redan ger flexibilitet för tillverkaren; både förbrukningen av bränsle och el kan vara 15 % högre än vid optimala förhållanden.

O5 Fossil fuels

Essity Hygiene and Health

Ban of fossil oil and coal in production of process heat is fully acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your encouraging comments.

Skogsindustrierna

Stödjer detta förslag men det följande behöver förtydligas:

- detta bör inte gälla vid tillfälliga stopp, planerade och oplanerade underhållsstopp, revisionsstopp eller om processen kräver tillfälligt tillskott av spetsbränsle, dvs olja och kol.
- fossil olja och kol omfattar inte gasol

Synpunkter på Svanen förslag

Om den planerade implementeringen avses ske redan 2024 så kommer berörda aktörer använda sig av historiska data vid ansökan baserat på nya skarpare krav och för att göra dessa processjusteringar. Skogsindustrin betonar att en rimlig tidshorisont behöver tillämpas vid implementering av detta förslag.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Se gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel nedan.

Sofidel

Omfattar benämningen "fossila bränslen /fossil olja" användandet av gasol i processen? Vi använder gasol under torkprocessen i våra pappersmaskiner där ånga används i yankee cylindern och gasol eldas i brännare vid kåporerna för att torka pappret. Det bör förtydligas huruvida gasol omfattas som ett fossilt bränsle eller inte.

Vi använder oss även av fossil olja som spetsbränsle eller som alternativ vid produktionsstörningar vid vår biobränslepanna. Det bör framgå i kriterierna att användandet av fossil olja vid planerade och oplanerade stopp, som reservbränsle eller spetsbränsle fortsatt är tillåtet. Tidshorisonten är helt enkelt för kort för att kunna helt ersätta fossila bränslen innan de nya kriterierna träder i kraft.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel. Tack för stödjande kommentarer och förslag för förtydliganden i kravet. Kravet på fossila bränslen (O5) är nytt i kriterierna för mjukpapper och mjukpappersprodukter. Nordisk Miljömärkning önskar att uppmuntra fossilfri tillverkning och därför införs ett förbud mot användning av fossil olja och kol som huvudbränslen för produktion av processvärme i mjukpappersbruk. Men nödvändig användning av fossil olja t.ex. vid planerade underhållsstopp, akuta underhållsstopp och som reserv- eller spetsbränsle är fortfarande tillåtet. Detta har förtydligats i kravet som ni föreslog. Undantaget för nödvändig användning gäller dock endast olja och inte kol.

För närvarande är det inte möjligt att utesluta alla fossila bränslen vid tillverkning av mjukpapper och därför är användning av naturgas och gasol fortfarande tillåten. Det har förtydligats också i själva kravtexten. Gällande tidshorisonten anser Nordisk Miljömärkning att med dessa undantag i kravet – att olja kan användas som spetsbränsle, naturgas och gasol fortfarande kan vara i bruk – är det en rimlig tidshorisont att kravet kan tillämpas vid implementering av generation 6 av kriterierna.

Metsä Tissue

- Metsä Tissue supports the target but the timeline for revised criteria taken in place by 2024 is too tight to phase out fossil fuels.
- Need to be clarified how to handle planned maintenance stops, emergency maintenance stops etc.
- Clarify that LPG and tip fuel ("spetsbränsle") are allowed.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments and suggestions for clarification of the requirement. The requirement for fossil fuels (O5) is new in the Criteria for Tissue Paper and Tissue Products. Nordic Ecolabelling wishes to encourage fossil-free manufacturing, and therefore a ban on the use of fossil oil and coal as main fuels for production of process heat in tissue paper mill is introduced. However, necessary use of fossil oil e.g. in planned maintenance stops, emergency maintenance stops and as a reserve or tip fuel is still allowed. This has been clarified in the requirement as you suggested. However, the exemption for necessary use is only applied to oil, not to coal.

At this point, it is not possible to exclude all fossil fuels in tissue paper manufacturing and therefore, use of natural gas and liquefied petroleum gas (LPG) is still allowed. Possibility to still use natural gas and LPG has also been clarified in the requirement. Regarding the time horizon, Nordic Ecolabelling considers that with these exceptions in the requirement - that oil can be used as a top fuel, use of natural gas and LPG is still allowed - it is a reasonable time horizon that the requirement can be applied when implementing generation 6 of the Criteria.

4.3.3 Emissions to water and air

O6 Emissions of greenhouse gases

Skogsindustrierna

Skogsindustrin anser att det borde ge ett större genomslag av miljönytta om man tar i beaktande utsläpp från all el och inte endast den som används för produktionsvärme. Detta skulle driva på och ge erkännande för de aktörer som köper ursprungsmärkt el, oavsett vart i processen den används till. Med Svanens förslag finns det risk att det inte blir någon skillnad att använda residual el eller ursprungsmärkt el i övriga delar av tillverkningsprocessen.

Skogsindustrin efterfrågar även ett klargörande kring om kravet på 300 kg CO₂e/ADt papper endast gäller tissue processen eller om även massa processen ingår. Detta förtydligande behövs innan ett förslag kan ges.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Se gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel nedan.

Sofidel

Vi önskar ett förtydligande till vilken typ av el som ska ingå i den nya beräkningen. I möte med Ulla Sahlberg och Ann Strömberg 2022-05-03 förstår vi att ingen el (förutom den som används till elpannor) ska tas med i beräkningen. I så fall önskar vi ett förtydligande kring vilken miljönytta som avses i och med att exkludera elförbrukningen i beräkningen av CO₂ utsläpp, då aktörer som t.ex. inte köper ursprungsmärkt el ej längre drabbas av ett högre CO₂ värde på elförbrukningen? En sänkning från befintligt krav på 1100 kg/ADt till 300 kg/ADt ser ut som en stor

sänkning, men i och med förändrad beräkningsmodell ser vi inte miljönyttan med sänkningen. Vidare önskar vi även ett förtydligande om detta endast gäller tissueproduktionen eller om massatillverkarens utsläpp ska räknas med, det är oklart i kriteriedokumentet och bakgrundsdokumentet.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel. Tack för era kommentarer. Beräkningsprinciper för krav på klimatgaser - att endast utsläpp från bränslen som använts för processvärme ska tas med i beräkningen - har fastställts i Basmodulen, generation 3 som trädde i kraft 2020. Mjukpapperskriterier hör till modulsystemet av Svanens papperskriterier och följer därmed Basmodulen. Motivering till beräkningsprinciper anges närmare i bilaga 1 i bakgrunden av Basmodulen som finns tillgänglig på Nordisk Miljömärknings nordiska nätsidor². Nordisk Miljömärkning anser att utsläpp från produktion av elektricitet ska inte beräknas med i kravet pga bland annat att det inte leder till ökat produktion av el från förnybara resurser och det finns osäkerheter i beräkningen gällande t.ex. emissionsfaktorn som använts.

Gällande beräkningar i mjukpapperskriterierna, inkluderar CO_{2e}-beräkningar utsläpp från tillverkning av både mjukpapper och ingående massor. Fast kravet har justerats gällande elektricitet, så är denna beräkningsprincip att både utsläpp från massor och tillverkning av mjukpapper ingår densamma som tidigare. Detta står i själva kravet men har nu även förtydligats i inledningstext i kriterierna och bakgrunden enligt era förslag. Detta anges även i bilaga 4 i Basmodulen, generation 3 där beräkningsprinciper beskrivs närmare.

Gällande gränsvärde för krav på utsläpp av CO_{2e}, ansåg flera remissinstanserna att skärpningen av gränsvärdet var för skarp i remissförslaget. Därför har gränsvärden lindras efter remissen, från 300 till 525 kg/ADt CO₂.

Duni Group

Skärpta kriterier på bränsle, växthusgaser

Vi kan konstatera att vi här är tydligt beroende av våra massaleverantörers möjlighet att leva upp till kriterierna och vill därför lyfta behovet att premiera fossilfri energi, vilket är generellt fallet för nordiska pappersbruk. Hur det ser ut på annat håll i Europa vet vi inte, men det vore mycket olyckligt om de tillverkare som ställt om till fossilfri drift inte skulle kunna se att detta får genomslag i de nya kriterierna.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Genom att ställa ett nytt krav på förbud mot fossila olja och kol samt att krav på utsläpp av klimatgaser önskar Nordisk Miljömärkning att premiera mjukpappersbruk som har ställt om till fossilfri drift. Se även svar till Skogsindustrierna och Sofidel ovan.

---

² BD for Basic and Chemical Module 3.0, available at <https://www.nordic-ecolabel.org/product-groups/group/?productGroupCode=044>

Metsä Tissue

- New way of calculating the emissions. Both pulp mix and paper machine emissions are included. Pulp mills needs to renew their CO₂-calculations based on the Swan criteria, this is still in progress.
- Suggested target with new calculation method should be 450 kg CO₂e /ADt paper.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Several stakeholders considered that the tightening of the limit value for emissions of CO_{2e} was too sharp in the consultation proposal. Limit value has therefore been adjusted after the open consultation, namely from 300 to 525 kg/ADt CO_{2e}.

Essity Hygiene and Health

This is a very dramatic restriction compared to the previous criteria. Basically this seems impossible to comply with by sites not using bio fuels.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. See Nordic Ecolabelling's comments to Metsä Tissue above.

WEPA Hygieneprodukte GmbH

Even with continuous improvements and investment in equipment, we are not able to comply with the CO₂ emissions in all mills. The EU Ecolabel regulation requires a much higher value (1,200 kg CO₂/t for conventional tissue paper, which has been adapted to the BVT conclusions) We are in favor of an adjustment to the limits of the EU Ecolabel.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. See Nordic Ecolabelling's comments to Paloma below.

Paloma d.d.

Because of significant change from last version from 1100 kg/t to 300 kg/t none of our mills will be able to achieve those values. We are proposing value 600 kg/t. Moreover, one of our mill is running on fossil oil. There is no possibility to change to natural gas (infrastructure, etc...).

Ms. Irena Petek has one additional comment. She sees huge difference between EU Ecolabel and new requirements from Nordic Swan, specially in emission of CO₂ (EU Ecolabel allows 1200 kg/t).

Nordic Ecolabelling's comments

Joint response to Wepa and Paloma. Thank you for your comments. Regarding the limit value of 1200 kg CO_{2e}/t for conventional tissue paper in EU Ecolabel Criteria, the difference between limit values in EU Ecolabel and Nordic Swan Ecolabel (NSE) may sound huge but please note that this is mainly due to the different calculation methods used. In EU Ecolabel's criteria, emissions generated during the production of all electricity used in the production process are included in the calculation whereas in the NSE's criteria, these emissions originating from electricity are not included except for the electricity used to produce process heat.

Nordic Ecolabelling wishes to encourage use of high proportion of renewable energy manufacturing; therefore, the ambition level is set high in the NSE, thereby decreasing the limit value for emissions of CO_{2e}. However, several stakeholders considered that the tightening of the limit value for emissions of CO_{2e} was too sharp in the consultation proposal. Limit value has therefore been adjusted after the open consultation, namely from 300 to 525 kg/ADt CO_{2e}.

Vattenfall AB

I förslaget till nya kriterier "Nordic Ecolabelling for Tissue Paper and Tissue Products– Supplementary Module" anges att för köpt el ska företaget beräkna koldioxidutsläppet genom att använda emissionsfaktorn 231 g/kWh (*Kapitel 2.2 Energy and greenhouse gases, O6 Emissions of greenhouse gases*). Vattenfall anser att detta kriterium minskar pappersproducentens incitament att välja el med mindre klimatpåverkan, och därmed bromsar Svanenmärkningen den utveckling den vill stötta.

Istället anser Vattenfall att företaget ska kunna tillgodoräkna sig ett aktivt val. De pappersproducenter som valt att köpa el med ursprungsgarantier ska kunna använda dessas miljöprestanda. Producenter som inte gör ett aktivt val ska istället använda sig av miljödata för residualmix för el i det land som pappret produceras.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Se gemensamt svar till Skogsindustrierna och Sofidel ovan.

07 Total emissions score

Miljøministeriet

Ingen bemärkningar

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer.

Skogsindustrierna

Skogsindustriernas stödjer de föreslagna referensvärden men efterfrågar att kvotvärdet på 1,5 bibehålls.

Synpunkter på Svanen förslag

Ett bibehållet referensvärde ger utrymme för aktörer att kunna sänka sina utsläpp till vatten och luft på ett sätt som tar hänsyn till variationer som kan uppstå kopplade till processoptimeringar.

Skogsindustrierna efterfrågar även ett förtydliga om vilka referensvärden som är inklusive respektive exklusive massaprocessen.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Nordisk Miljömärkning är en typ I miljömärkning enligt ISO 14024 där kraven ska skärpas regelbundet. Miljövinst uppnås genom att ställa krav som är relevanta ur miljösynpunkt och som de bästa bruken endast kan uppnå eller som ger bruken incitament att sträva efter. Därför har både referensvärden och poänggräns, från 1,5 till 1,3, förändrats i kraven. Poänggränsen definierar hur mycket mjukpapperets utsläpp till vatten och luft får överskrida det optimala förhållandet. En poänggräns på 1,3 anger att medelvärdet för mjukpapperets utsläpp

som omfattas av kravet får vara högst 30 % högre än om utsläpp är i nivå med referensvärdet. Poängmodellen tillåter alltså en högre utsläppsnivå för att ge flexibilitet för mjukpapperstillverkaren. Nordisk Miljömärkning önskar också att betona att perioder av onormal drift kan räknas bort från de totala utsläppen om dessa meddelas till Nordisk Miljömärkning i enlighet med Nordisk Miljömärknings krav på rapportering vid oförutsedda avvikelser eller planerade ändringar i produktionen som kan ha betydelse för produktens möjlighet att uppfylla miljömärkningskraven.

Ni efterfrågade även ett förtydligande om vilka referensvärden som är inklusive respektive exklusive massaprocessen. Som utgångspunkt anges referensvärden för massor i bilaga 5 i Basmodulen, generation 3 förutom massor specifika för mjukpapperstillverkning, det vill säga returfiber/DIP-massor som har egna referensvärden för energi och utsläpp, på grund av t.ex. högre hygienkrav i mjukpapper. Dessa referensvärden för returmassa/DIP anges i tilläggsmodulen av mjukpapper, tabell 2. Tabell 2 innehåller alltså referensvärden för själva mjukpappersproduktion av "Tissue Paper" och returmassa "Recycled pulp/DIP" men eftersom det någon gång kan vara svårt för tillverkaren att separera dessa två i beräkningen anges det nu även ett nytt referensvärde som summerar "Tissue paper" och "Recycled pulp/DIP". Ni har helt rätt i att det kan vara lite oklart i tabellen vad som menas och det har nu förtydligats i tabellen. Se även svaret till Upphandlingsmyndigheten nedan.

Sofidel

Vid en stabil produktion klarar vi precis av befintligt krav på PCOD (1,5 kg/ADt). Vi skulle inte klara av sänkning till 1 kg/ADt eller den nya individuella poängberäkningen på 1,3 kg/ADt på kort sikt. Det skulle kräva stora investeringar och förändringar i processen och lång tid för att kunna uppnå ett sådant mål.

Preliminärt svar på detta krav är att låta den individuella poängberäkningen kvarstå men att vi då kan acceptera de sänkta värdena. Vi, som flera andra bolag inom skogsindustrin, har myndighetskrav på parametrar som har ett motsatsförhållande som exempelvis NOx och CO. Vid sänkning av NOx ökar utsläppen av CO. För att innehålla vårt tillståndsvillkor på CO tvingas vi idag att hålla NOx-villkoren på en högre nivå. Att minimera våra NOx-utsläpp skulle kräva idag en villkorsändring på CO alternativt omfattande investeringar, något som inte är möjligt med den korta tidshorisont som finns med implementering av nya krav.

Vi undersöker den nya beräkningsfilen och ber om att få återkomma med förslag på nya referensvärden.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Efter remissen, har referensvärden för utsläpp av COD och NOx justeras lite, från 1.0 till 1.2 COD kg/ADt och 0.4 till 0.5 kg/ADt i krav på utsläpp till vatten och luft (O7).

Metsä Tissue

Metsä Tissue proposal:

Type of paper/pulp	Version 6.0	Metsä Tissue	Version 6.0	Metsä Tissue	Version 6.0	Metsä Tissue	Version 6.0	Metsä Tissue
	COD_{ref} (kg/ADt)		P_{ref} (kg/ADt)*		S_{ref} (kg/ADt)		NOx_{ref} (kg/ADt)	
Tissue paper	1	1,2	0,007	0,01	0,15	0,3	0,4	0,5
Tissue paper including recycled pulp/DP	3,5		0,014		0,35		0,65	
Recycled pulp/DIP	2,5		0,007		0,2		0,25	

Metsä Tissue comments:

- Use the reference values for EU Ecolabel. These values were agreed with industry.
- Keep the individual point score for PCOD, PP, PS, and PNOx must not exceed 1.5.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Nordic Ecolabelling is a type I ecolabelling according to ISO 14024 where the requirements are tightened regularly. Environmental benefits are achieved by setting requirements that are relevant from an environmental point of view and that the best mills can only achieve or that give the mills incentives to strive for. Therefore, both reference values and point limit from 1.5 to 1.3 have been changed in the requirements. The point limit defines how much the tissue's emissions to water and air may exceed the optimal ratio. A point limit of 1.3 indicates that the average value of certain emissions of the tissue may not exceed 30% higher than if the emissions are in line with the reference value. The points model thus allows a higher emission level to provide flexibility for the tissue paper manufacturer. Nordic Ecolabelling also wishes to emphasize that periods of abnormal operation can be deducted from the total emissions if these are notified to Nordic Ecolabelling in accordance with what is stated in Nordic Ecolabelling's requirement for Nonconformities. After the open consultation, reference values for emissions of COD and NOx have been slightly adjusted, from 1.0 to 1.2 COD kg/ADt and 0.4 to 0.5 kg/ADt in the requirement for emissions to water and air (O7).

WEPA Hygieneprodukte GmbH

The phosphorus and NOx limits are very demanding and at times cannot be met by our mills. Here we propose an increase of about 1/3.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. See Nordic Ecolabelling's comments to Metsä Tissue above.

Essity Hygiene and Health

Emission reference values and the individual score calculation are acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your encouraging comments.

Vajda-Papir Scandinavia AS

Krav til utslipp til vann og luft: Fra 1,5 til 1,3 = OK. Skal svovel måles mot luft og eller vann?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentarer. Svavel är luftutsläpp. Utsläpp till luft ska mätas vid samtliga utsläppsställen men för svavel från olika bränslen accepteras också beräkningar. Beräkningarna ska göras utifrån svavelinnehållet i de olika bränslena.

Upphandlingsmyndigheten

Kravet på total belastningspoäng för utsläpp till luft och vatten finns även med i basmodulen (O11). Här kan man i stället hänvisa till basmodulen, på samma sätt som för till exempel kravet på utsläpp av AOX. Att ha samma krav på två ställen kan skapa otydlighet eftersom en tilläggsmodul kan förväntas innehålla andra krav än de som finns i bas- och kemikaliemodulerna.

I tabell 2 ser värdena för "Tissue paper including recycled pulp/DIP" ut att vara en summering av "Tissue paper" och "Recycled pulp/DIP". Om detta stämmer borde den summerande raden borde ligga längst ner i tabellen. För att det tydligare ska framgå att det är en summering kan raden till exempel fetmarkeras eller benämnas "summa".

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Ni har det helt rätt att kravet på total poäng för utsläpp till luft och vatten finns även med i Basmodulen (O11). Som utgångspunkt anges beräkningsprinciper och referensvärden t.ex. för massor i bilaga 5 i Basmodulen, generation 3 förutom referensvärden specifika för mjukpapperstillverkning, det vill säga referensvärden för själva produktionen av mjukpapper och returfiber/DIP massor, som kan ha högre energiförbrukning och därmed utsläpp på grund av strängare hygienkrav i mjukpapper. Eftersom dessa värden är specifika för mjukpapperstillverkning är det relevant att ange dessa i denna tilläggsmodul och därmed även i samband med kravformulering fast det är lite repetitivt.

Ni har helt rätt att Tabell 2 innehåller referensvärden för själva mjukpappersproduktionen "Tissue Paper" och returmassa "Recycled pulp/DIP" men eftersom det någon gång kan vara svårt för tillverkaren att separera dessa två i beräkningen anges det nu även ett nytt referensvärde som summerar dessa två. Ni har det helt rätt att det kan vara lite oklart i tabellen vad som menas och det har nu förtydligats enligt era kommentar. Se även svaret till Skogsindustrierna ovan.

DUNI Group

Vi undrar varför ni sätter ett referensvärde för COD när de flesta numera istället mäter TOC. (utsläpp till vatten).

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Kemisk syreförbrukning (COD) har traditionellt använts för att mäta belastning av organiska ämnen från papperstillverkning till vatten. De befintliga referensvärdena som anges i BAT BREF-dokumentet baserar sig också på

COD. Det är då lättare att jämföra siffror och se t.ex. trender under tiden när samma parametrar använts. Mätningmetoder har utvecklats under tiden och ni har helt rätt i att TOC (total organic carbon) ofta mäts numera. Alternativt kan det analyseras för TOC också i Svanens kriterier. TOC kan användas i stället för COD om det visas hur dessa två analysmetoder korrelerar med varandra. Korrelationstalet ska vara baserat på ett statistiskt signifikant antal mätningar och bedömt av en oberoende part.

4.3.4 Product safety and quality

Chemicals

O8 Softeners

Solenis

Solenis appreciates that the NS decided to keep the derogation for the imidazolium quat debonders. These debonders are key to the tissue industry to reach the required tissue bulk softness. At this moment, no valuable alternatives exist to this imidazolium quat technology.

ECPG

We appreciate that the NS decided to keep the derogation for the imidazolium quat debonders. These debonders are key to the tissue industry to reach the required tissue bulk softness. At this moment, no valuable alternatives exist to this imidazolium quat technology.

Essity Hygiene and Health

The proposed revision is acceptable. Use of softeners is becoming more tempting with the current inflation where pulp prices are going higher there is maybe a need to use lower qualities of pulp I deinked pulp and not to compromise the quality of tissue softener use should be allowed.

Nordic Ecolabelling's comments

Joint answer to Solenis, EPCG and Essity Hygiene and Health: Thank you for your comments.

Miljøministeriet

Ingen bemærkninger.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment.

Metsä Tissue

No comments.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment.

O9 Chloro-organic substances in wet strength agents and in auxiliary chemicals

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen finder det bekymrende, at stofferne ECH, DCP og MCPD kan forekomme i svanemærkede køkkenruller og servietter, hvor der er risiko for både

dermal og oral eksponering. Ifølge baggrundskommentaren findes der allerede bedre alternativer til de nuværende anvendte *wet strength agents* på markedet, som genererer disse stoffer, blot ikke i de efterspurgte mængder. Miljøstyrelsen mener, at Miljömærkning Danmark kan være med til at presse på for en øget efterspørgsel/produktion af de bedre alternativer ved at reducere grænseværdien i Svanemærkets kriterier for disse stoffer yderligere end den foreslåede grænseværdi på 3000 ppm.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Då vi ställer krav på att hushållspapper och servetter ska uppfylla BfR XXXVI så innebär det att de utöver detta krav även ska uppfylla stränga krav på migration av dessa ämnen till mat.

Solenis

The Wet Strength (WS) industry has been proactively lowering the levels of DCP/MCDP in its WS as part of its sustainability programs. It was the WS industry who actually drove the change in EU flower from 7000 to 3500 ppm. We find it a good trend that also ecolabels follow best available techniques.

We understand that NS ecolabel is voluntary and that you can set your own limits beyond what is decided at EU level.

As Solenis (based on best available techniques and volume capacity) we can accept a max limit of 3000 ppm and 300 ppm (total sum on dry active basis) for tissue industry for respectively the PAE resin (Wet Strength) and Yankee Auxiliaries. As Solenis we have invested in extra purification capacity and see the reduction of AOX in the products as delivered and overall in the Waste Water as a positive impact for the environment.

But at the same time, Solenis does recognize the concerns raised by the EPCG members. Extra purification steps will increase the processing time and increase the cost of goods. Costs at burden of the tissue manufacturer and eventually the final consumers in difficult times.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your supportive comments. Regarding your comments on the concerns raised by EPCG, please see the answer to EPCG's similar comment below.

European Paper Chemicals Group (EPCG)

In absence of scientific evidence why the limit should be reduced, the chemical industry suggest to have an alignment between EU and NS Ecolabel criteria in regards of PAE resins and Yankee Auxiliaries. This means <3500 ppm and <500 ppm for respectively Wet Strength and Yankee auxiliaries. These grades are available on the market for customers already requiring EU ecolabel compliance.

Wet Strength and Yankee auxiliaries with respectively <3000 and <300 ppm are more expensive due to additional purification steps (increased processing time, increased energy cost, ...) and/or reformulation. The tissue industry would be burden in difficult times (Corona, interrupted supply chains, inflation, increased raw material costs, increased energy costs, ...) with additional costs for purchasing this kind of chemicals.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment. According to Nordic Ecolabelling's overall principles, the Nordic Swan Ecolabel must be a powerful tool that works to phase out substances that are hazardous for the environment and health. The vision is for Nordic Swan Ecolabelled products not to contain prioritised substances that are hazardous for the environment and health. However, we understand the concerns you present and have decided to align the limit value for wet strength agents in this generation of the criteria with those of the EU Ecolabel. This requirement will be of focus in the next revision, which is planned to take place in 2025-2026.

Skogsindustrierna

3500 ppm för WSA. Bibehåll 500ppm för hjälpkemikalier.

Synpunkter på Svanen förslag

Skogsindustrierna anser att det är suboptimalt med en så kraftig sänkning av våtstyrkemedel, eftersom detta endast kan uppnås med tillgång till tredje generation våtstyrkemedel. Skogsindustrin efterfrågar miljönyttan med sänkning av hjälpkemikalier. De hjälpkemikalier som används behöver uppfylla de krav som ställs i BfR, både avseende mängd tillsats och analyskrav.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Enligt Nordisk Miljömärknings överordnade principer ska Svanen vara ett kraftfullt verktyg som arbetar för utfasning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Visionen är att Svanenmärkta produkter inte innehåller prioriterade miljö- och hälsofarliga ämnen. Vi förstår dock er ståndpunkt och har valt att höja gränsvärdet för våtstyrkemedel till samma nivå som de i EU Ecolabels kriterier. Dock kommer detta krav vara i fokus vid nästa revision av kriterierna, som planeras genomföras under 2025-2026.

Metsä Tissue

- Suggested level for wet strength agents 3500 ppm.
- Yankee coatings: please clarify the environmental benefit with lower concentrations.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment. Please refer to the answer to EPCG's similar comment above.

Essity Hygiene and Health

The currently used well performing WSA contain < 3500 ppm ECH/DCPIMCPD. The supplier is able to produce WSA which fulfill the proposed < 3000 ppm limit, but the performance level for those WSA grades is expected to be poorer. This means dosing of such WSA would need to be higher than current WSA leading to a higher consumption, increased transportation needs for the chemical. Therefore, the overall environmental benefit can not be justified. We would propose the Nordic Swan to reduce the limit to < 3500 ppm.

Is there a clear benefit of lowering the auxiliary chemicals to 300 ppm chloro-alcohols. We would to keep 500 ppm levels unless substantial improvement is proven by migration studies (evidence). We would ask for an exemption if needed.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment. Please refer to the answer to EPCG's similar comment above.

WEPA Hygieneprodukte GmbH

After consultation with various chemical manufacturers, not all of them can currently ensure compliance with the new limits (for wet strength agents and chemicals used on the Yankee cylinder, tightening is planned (wet strength agent: reduction from 7000 ppm (0.7%) to 3000 ppm (0.3%) and Yankee coating reduction from 500 (0.05%) ppm to 300 (0.03%) ppm). Of course, chemical manufacturers must also meet the values, so improvement processes are triggered. An increase of the values is reasonable, this could be done in two steps similar to the packaging.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Thank you for your comment. Please refer to the answer to EPCG's similar comment above.

Nalco Water /An Ecolab Company

Remark: As Nalco is not producing wet strength additives, we are not commenting on those. Therefore, we would like only commenting on the changes regarding the chloro alcohols limits in auxiliary chemicals (*) used on the Yankee cylinder during the tissue paper manufacture.

We have invested significant resources during the last years to get some of our epichlorohydrin based Yankee coating products Nordic Ecolabel compliant with the 500-ppm limit. Thus, from our perspective the production of chemicals with lower chloro alcohols levels may not be possible at all or the investments to do so would outweigh any small environmental benefit beyond the current 500ppm limit. It will basically stop innovation efforts in this area and will reduce the papermaker's choice for effective production aids leading to even more energy and chemical use.

(*) "Yankee chemicals are auxiliary chemicals used on the Yankee cylinder in order for the paper to adhere to, and then release from the Yankee cylinder, so their function is not to give the paper wet strength. These products can also contain impurities of ECH, and its reaction products MCPD and DCP, Nordic Ecolabelling therefore sets a requirement on the limit of these impurities in Yankee chemicals. An overview of these products in the Nordic Ecolabelling's chemical database shows that the content of these substances varies, but it is possible to produce them with a lower level than 500 ppm. Therefore, based on the data, a new limit value of 300 ppm is suggested."

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment. Please refer to the answer to EPCG's similar comment above.

Kemira

New requirements of O9 Chloro-organic substances in wet strength agents and in auxiliary chemicals.

We propose to reduce the allowed ECH/DCP/MCPD limit to < 3500 ppm.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment. Please refer to the answer to EPCG's similar comment above.

O10 Additives in the finished product

Miljøministeriet

Ingen bemærkninger.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för kommentaren.

Metsä Tissue

No comments.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment.

O11 Tissue paper and tissue product in contact with food

Miljøministeriet

Ingen bemærkninger. Miljøstyrelsen henviser til Fødevarestyrelsen.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

I skriver, at tissue papir og -produkter, der markedsføres til kontakt med fødevarer, skal overholde rammeforordningen 1935/2004. Samtidig skal køkkenrulle og servietter overholde BfR anbefalingen for fødevarekontaktmaterialer (FKM) af papir.

Jeg er enig i, at det er sandsynligt, at servietter bruges på en måde, så de kommer i kontakt med fødevarer. Vi [anser servietter som FKM](#), uanset om de er markedsført som sådan eller ej. Vi anser kun køkkenrulle som FKM, hvis det er markedsført som FKM (med glas&gaffel eller lignende angivelser). Men vi hilser det velkomment, hvis I stiller krav til køkkenrulle også.

Definitionen af FKM (i rammeforordningen 1953/2004 art 1, 2.c) omfatter materialer der, ”med rimelighed kan antages at komme i kontakt med fødevarer eller at afgive deres bestanddele til fødevarer under normale eller forudsigelige anvendelsesforhold.” Derfor bør rammeforordningen også gælde for køkkenrulle og servietter, hvis I anser det for sandsynligt, at de bruges i kontakt med fødevarer. Jeg vil foreslå, at stiller dette som krav, på lige fod med produkter, der markedsføres som FKM. BfR anbefalingen kan ses som en udspecificering af, hvordan man sikrer sig, at rammeforordningen er overholdt.

Vi vil gerne være med til at gøre branchen opmærksom på de nye krav til svanemærket FKM af papir. Vi har f.eks. et samarbejdsforum med FKM-erhvervet, hvor vi kan tage emnet op.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för ert stöd att ställa krav på att hushållspapper och servetter ska uppfylla BfR XXXVI utöver gällande Europeisk lagstiftning.

Skogsindustrierna

Skogsindustriernas stödjer den föreslagna ändringen.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för ert stöd.

Metsä Tissue

Supports this change.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your support.

Essity Hygiene and Health

The requirement is acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment.

WEPA Hygieneprodukte GmbH

The XXXVI BfR recommendation is not new for Wepa, all food contact papers have been in compliance for years. For this reason, we refrain from a costly external confirmation/analysis that we comply with the XXXVI recommendation and EU regulations 1935/2004.

Also, neither the measurement nor the compliance of bisphenol F is mandatory, which is not yet in the focus of monitoring. We are therefore in favor of Bisphenol A as well as S and against Bisphenol F.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment. Regarding Bisphenol F, please see the answer to your comment under requirement O12 Content of harmful substances and bleeding.

European Paper Chemicals Group (EPCG)

This criterion applies to the article and not to the chemicals as supplied.

As chemical suppliers, we would like to stress that this does not automatically mean that all 'process chemicals' as supplied have to be compliant with BfR36. Substances used for keeping equipment clean and to protect them from corrosion are not in scope of the BfR36. For their application, the requirements of article 3 of the EU framework regulation 1935/2004 apply.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment. The requirement applies to the tissue paper and/or tissue product.

Solenis

This criterion applies to the tissue article and not to the chemicals as supplied.

There is no harmonized European legislation specific to paper food contact articles. Paper articles (including tissue) used in food contact have to comply with the art 3 of the EU framework regulation EC/1935/2004 but no specifics are available yet on how EC/1935/2004 is to be applied for paper and board.

The BfR 36 is one way to proof compliance with art 3 of the EU framework regulation EC/1935/2004, but there are more (Dutch Warenwet, Council of Europe resolution, ...).

We expect the Tissue industry to comment in more detail how they confirm compliance with art 3 of the EU framework regulation EC/1935/2004 and if they can accept their tissue must comply with BfR36 to be certified NS tissue.

As chemical supplier, I would like to stress that this does not automatically mean that all 'process chemicals' as supplied have to be compliant with BfR36. Substances used for keeping equipment clean and to protect them from corrosion are not in scope of the BfR36. For their application, the requirements of article 3 of the EU framework regulation 1935/2004 apply.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment. The requirement applies to the tissue paper and/or tissue product.

O12 Content of harmful substances and bleeding

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ift. de specifikke krav I stiller til kemiske stoffer i tissue papir (O12) er TOF og bisphenoler relevante stoffer at stille krav til i FKM af papir. Det vil også give mening at kravene til TOF og bisphenoler skal gælde for køkkenrulle og servietter, hvis I anser dem for produkter, der kommer i kontakt med fødevarer. Som det står nu, er det kun for produkter, der markedsføres som FKM.

Jeres grænseværdi for TOF er den samme værdi, som vores indikatorværdi for, om der er anvendt PFAS i produktionen af papir og pap. Vi har ikke nogen specifik grænseværdi for bisphenoler i papir og pap. Grænsen på 0,05 mg/kg for bisphenolerne svarer til grænseværdierne for afsmitning af BPA og BPS til fødevarer i reglerne for FKM af plast.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Vi har efter remiss justerat så att krav på TOF och bisfenoler gäller hushållspapper och servetter oavsett om de marknadsförs som FKM eller ej.

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen mener, at Svanemærkets kriterier bør rumme grænseværdier for en bredere gruppe bisphenoler end blot for bisphenol A, bisphenol F og bisphenol S i husholdningspapir med genanvendte fibre. Kriteriet bør udvides, da øvrige bisphenoler, eksempelvis bisphenol AF, også mistænkes for at have bekymrende

egenskaber, og man kan frygte en vis stigning af alternative bisphenoler udover bisphenol F og bisphenol S i affaldsstrømmene efter substitution af bisphenol A.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Då detta är ett nytt krav har vi i detta läge valt att införa testning för enbart bisfenol A, F och S i denna generation av kriterierna då studier visat att bisfenol AF ej är detekterbart i papper av återvunnen fiber. De tester som krävet ålägger licensansökaren att göras screenar dock för många fler bisfenoler än de tre som omnämns i krävet, och till nästkommande revision har vi då ett gott underlag för de bisfenoler som ingår i den återvunnen fiberråvara som används.

Skogsindustrierna

De föreslagna ändringarna är överlag bra och i linje med BfR. Våra medlemmar har en mycket god erfarenhet kring produktsäkerhet och de analyser som ligger till grund för dokumentation.

Skogsindustrierna betonar att kravet kring blödning behöver ta i beaktande att den visuella metoden som tillämpas kan ge missvisande resultat. Ett förtydligande behöver införas om att graderingen 4 eller 5 accepteras. BfR kräver graderingen 5 för vissa livsmedel. Skogsindustrierna betonar även att vid krav på skadliga substanser så måste det finnas tillförlitliga och tillämpbara analysmetoder att tillämpa. Istället för kravet på total organisk fluor bör det finnas krav på per- och polyfluoralkylämnena (PFAS), som är de farliga ämnena i gruppen organiska fluorföreningar. För detta bör det finnas mer acceptabla analysmetoder, inte bara EN ISO 10304-1 (D20). Denna metod har visat sig ge falskt positiva resultat i närvaro av t.ex. oorganiska pigment. Ett förslag är att PFAS-föreningar analyseras separat och att sedan summering av total PFAS är en accepterad analys.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Vi har infört ett förtydligande i kravet att i de tillfällen produkten ska uppfylla BfR XXXVI så är det den gradering som BfR XXXVI kräver som ska uppfyllas.

Gällande analys av TOF kontra PFAS så är kravet i linje med den lagstiftning som sedan 2020 är infört i Danmark gällande fluorerade ämnen i FKM av papper och kartong. Att analysera för alla PFAS separat och summera dem till total PFAS kan endast användas om man vet vilka specifika ämnen man letar efter i ett prov. Då gruppen av PFAS innehåller flera tusen ämnen anser vi inte att den metoden är optimal för att säkra sig att det inte är PFAS i produkten tillverkad av återvunnen fiber. Fördelen med TOF, eller motsvarande metod (ex. EOF) är att den fångar upp alla PFAS-ämnen. Viktigt vid analys med dessa metoder är att man subtraherar mängden inorganiskt fluor, för att undvika ett falskt positivt resultat. Detta har förtydligats i både kravtext och i bakgrundstexten. Danska Fødevarestyrelsens rekommendation är således en subtraktion av inorganiskt fluor samt att de satt ett indikatorvärde på 20 mg/kg, där innehåll under det värdet är oavsiktliga bakgrundsföreningar som inte är PFAS.

Metsä Tissue

- The requirement for bleeding needs to take into account that the visual method applied can give misleading results. A clarification needs to be introduced that the grade 4 or 5 is accepted. BfR requires a grade of 5 for certain foods.
- Instead of the requirement of total organic fluorine, there should be a requirement for per- and polyfluoroalkyl substances (PFAS), which are the hazardous substances in the group of organic fluorine compounds. For this, there should be more analytical methods acceptable, not only EN ISO 10304-1 (D20). This method has shown to give false positive results in the presence of e.g. inorganic pigments. For example, analysis of PFAS compounds separately and then sum-up for total PFAS should be acceptable.
- No previous experience in measuring Bisphenol F and it seems to be hard to find a laboratory that is accredited for this method, so difficult in having an opinion in this topic. Need some more time to investigate this demand.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment. We have introduced a clarification in the requirement, that in the instances where the product shall fulfil BfR XXXVI then it shall fulfil the grade that BfR XXXVI requires.

Regarding analysis of TOF contra PFAS, the requirement is in line with the legislation that was introduced in Denmark in 2020 regarding fluorinated substances in FCM of paper and board. To analyse for all PFAS separately and sum up to total PFAS can only be done when knowing which specific substances to look for in a sample. Since the group of PFAS substances contains several thousand substances, we do not consider that method to be optimal to ensure that the product produced from recycled fibres is free from PFAS. The advantage of TOF, or equivalent method (e.g. EOF) is that it covers all PFAS substances. When using these methods, it's important that the content of inorganic fluorine compounds is subtracted from the results, otherwise a false positive result can be obtained. This has been clarified in both the requirement and background text. The recommendation of the Danish Ministry of Environment and Food is thus a subtraction of inorganic fluorine, with an indicator value of 20 mg/kg, where content below this value is considered unintentional background pollution.

Regarding testing of bisphenol F, we have confirmed in dialogue with Eurofins that this is possible in the same manner as for bisphenols A and S, and that they perform these tests.

Essity Hygiene and Health

TOF and bisphenol A, F and S have not been analyzed from tissue. It is difficult to form an opinion about the acceptable level of the mentioned substances.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment.

WEPA Hygienprodukte GmbH

Parameter Bisphenol A, S and F

The limit should refer to mg/kg food in analogy to BfR Recommendation XXXVI. Since migration limits for bisphenol A and S are already mentioned there, these two substances do not need to be mentioned here. Compliance with it is actually already covered by requirement O11.

Furthermore, the cold water extract leads for tissue products to unrealistically high values. If the limit value is observed in the cold water extract, the limit value is not exceeded in the food, too. However, this conclusion cannot be drawn the other way round. In EN 645, no differences are made in the contact times and the actual contact area of the paper with the food. A risk assessment shows that the migration into food is below the limits. Under the proposed approach, only virgin fiber products or those with a low recycled content would be eligible for the Nordic Swan.

The new award criteria for the Blue Angel (RAL UZ5), valid from 2023, also requires the testing of bisphenol A and S. RAL and the German Umweltbundesamt, however, have not specified any limit values. Nevertheless, analyses are required and information on values must be provided.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thanks you for your comment. Regarding testing of BPA and BPS, you are correct that it is already covered by requirement O11, however, we have chosen to keep it here for the sake for clarity. In the Blue Angel's new criteria for Sanitary paper products (DE-UZ 5) they refer to both test method EN 645 and the limit values set out in BfR XXXVI, which for BPA and BPS are 0.05 mg/kg. This has been confirmed in communication with the Blue Angel and the requirement has worked well for many years, showing that products comprised of solely recycled fibre are able to meet this requirement.

4.3.5 Product function

Metsä Tissue

O13, O14, O15 Product functionality

No comments.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment.

Essity Hygiene and Health

O13-O15 Product function

The proposed product functions are acceptable. Sometimes questions of other functional properties are also raised with regard to ecolabelled products. For kitchen towels the question of sheet size is one of those potential questions. The majority of kitchen towels are "full size" and ½-sheet is less popular. Runnability of a ½-sheet product is less efficient and it is wearing the converting machine off more easily. Therefore, Essity is not willing to accept restrictions of sheet size as criteria for eco/abelled products for Nordic Eco/abet.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Possibilities to reduce consumption and set new NSE requirements for products from circular economy point of view were discussed during

the revision. Possibilities to minimize the sheet size was one of those options. Today, there are kitchen towels with small and large sheets on the market. Nordic Ecolabelling's view is that it is desirable to have a range of both sizes on the market. A supply of only smaller sheets could lead to the consumer sometimes starting to take two sheets instead of one, which would increase the use of resources needed as you also pointed out. Sometimes larger sheets are needed and sometimes smaller and it is up to consumers to choose the best option for their needs. Therefore, no new requirements were introduced in the Criteria.

4.3.6 Packaging

O16 Packaging

Miljøministeriet

Det fremgår ikke af Svanemærkets udkast, om der er nogle plastik-polymere der er mere fortrukne end andre med hensyn til den nødvendige kvalitet. Fx er PET-strømmen en høj kvalitetsstrøm som bør reserveres til områder med store krav ift. det produkt de skal emballere fx fødevarer. Man kan forestille sig, at emballagen om husholdningspapir godt kan klares med polymer af en lidt lavere kvalitet fx PP. Der kunne indskrives nogle ord omkring sådanne generelle overvejelser.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. De plaster som främst används till emballage av mjukpappersprodukter är polyeten (PE) och polypropylen (PP), där PE är vanligast för toa- och hushållspapper medan PP används för bl.a. näsdukar och servetter. PET förekommer inte i förpackning av mjukpappersprodukter och vi anser därför att det inte finns behov för att införa krav på vilka plasttyper som förpackningen får bestå av.

Skogsindustrierna

Förpackningar för mjukpapper och mjukpappersprodukter ska bestå av minst 70% certifierad fiberråvara enligt FSC eller PEFC eller bestå av minst 70% returfiber. En kombination av certifierade fibrer och returfiber tillåts. Om pappret innehåller både returfiber och certifierade fibrer ska summan av dessa fibrer vara minst 70 %.

Kraven på förpackningar till mjukpapper och mjukpappersprodukter bör följa ha samma krav som för fiberråvara i basmodulen. Förlaget i basmodulen ger en valmöjlighet som ger utrymme att välja det mest resurseffektiva alternativet för den enskilda processen.

I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi lyfts förpackningar generellt som ett område som kan bli mer cirkulärt. Olika material har dock kommit olika långt i sin cirkularitet och eventuella styrmedel såsom krav på återvunnet innehåll i förpackningar behöver ta detta i beaktande. Krav på återvunnet innehåll kan skapa fungerande marknader för tex. plast, men för de fiberbaserade materialen så skulle detta krav vara kontraproduktivt för oss. Vi har en fungerande marknad kring tillgång och efterfrågan av färsk och returfiber. Vi har mer skog i norra Europa så vi har därmed mer tillgång till färskfiber och exporterar dessa bl.a. till medlemsländerna, där fibrerna tas om hand och återvinns där produkten brukas. Båda fibrerna efterfrågas och tas tillvara inom EU, så det skulle snarare störa den fungerande marknaden om man skulle ställa krav på per produkt-enhet.

Produkter tillverkade av färskfiber respektive returfibrer har olika tekniska och kvalitativa egenskaper, såsom tryckbarhet och produktsäkerhetsparametrar. Producenter av förpackningar väljer färsk- respektive returfibrer baserat på dessa egenskaper, och detta har skapat en fungerande marknad för fibrer. Överlag har vår bransch en blandning av produkter av ”bara” returfibrer, bara färskfibrer eller en kombination, och detta hanteras utan krav på återvunnet innehåll. Vi har även en accelererande utveckling av innovation kring den förnybara råvaran fibern. Att ställa krav på 100% återvunnet skulle hämma innovationskraften för dessa förpackningar avsedda för mjukpapper! Ytterligare en aspekt är att förslaget ställer högre krav på pappersförpackningar, som är mer hållbart i grunden, än plastförpackningar.

Kravet på återvunnen plast är satt med för kort tidshorisont samt för högt ingångsvärde. Det är redan idag brist på tillgång på återvunnen plast som håller de kvalitetskrav som ställs för livsmedelskontakt. Det är även oklarheter ifall kravet på återvunnen plast avser före- eller efter konsumentanvändning.

Skogsindustrin efterfrågar även ett förtydligande om avgränsningen om krav på återvunnen plast, tex. om detta gäller sträckfilm. Även begreppet ”styckförpackningar” behöver förtydligas.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Vi har efter remiss valt att justera kravet på andel återvunnen råvara i pappersförpackningar. Kravet är nu i linje med det krav som ställs på fibrer i mjukpappersprodukten, d.v.s.:

- *Minst 70 % av fiberråvaran som används i förpackningen ska komma från skog som är certifierade enligt FSC eller PEFC, eller*
- *Förpackningen måste bestå av minst 70 % returfibrer eller vara märkt som FSC- eller PEFC-återvunna, eller*
- *En kombination av certifierade fibrer och returfibrer. Om pappret innehåller både returfibrer och certifierade fibrer ska summan av dessa fibrer vara minst 70 %.*

Gällande definitionen för återvunnen råvara i förpackningen så har ett förtydligande införts i krav O16 som hänvisar till ISO 14021 och dess definition av pre-consumer material och post-consumer material. Båda är således tillåtna. Gällande krav på återvunnen plast så har vi efter remiss sänkt gränsvärdet från 50% till 30%, dock med ett tydliggörande i bakgrundstexten att mängden återvunnen råvara i förpackningen kommer vara i fokus vid nästa revision. Gällande avgränsningen av kravet så gäller det enbart slutproduktens primärförpackning, det vill säga inte sträckfilm.

Metsä Tissue

- **Main purpose of packaging is functionality (protecting the products). Also quality-related aspects like product safety and visual look are of importance. All packaging materials are already today recyclable in each country's recycling system.**

- Primary plastic wrapping on tissue products is clean and good raw material for recycled plastic industry, since it remains clean after use.
- Runnability of the packaging material is a crucial factor, both at our suppliers manufacturing processes, but also in our production. Local suppliers are saying that more than **60%** of re-granulate plastic inside the foil will be very unstable and unpredictable for their and our production.
- Recycled materials comes with a decrease in quality, which might lead to more contaminants and hence reduced product safety.
- Access of raw material (both recycled fibers and recycled plastics) is a limiting factor, of which Metsä Tissue has little control of.
- 30-50% of recycled plastics might be possible in most areas (difference between Nordic countries and European countries) but 75% recycled plastics is not even available in the market today.
- Clarify that primary packaging for base paper (sold B2B) is not in the scope of primary packaging.
- Recycled material should not be pointed out as the only environmental preferred choice: also bioplastic/ "green" plastic like sugar cane or pine oil based plastic should be an option.
- Paper wrapping made from 100% RCP might be very expensive, if it will be available at all. High percentage of recycled fibers also make the packaging unstable, virgin fibers is often needed to give stability and strongness to the material.
- For wood fiber also virgin fiber material can be environmental friendly. Virgin fiber is needed to gain recycled fiber!

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. After the public consultation, Nordic Ecolabelling has adjusted the requirement. Primary packaging made of plastic must now contain at least 30% recycled plastic. It has been clarified in the background text that the content of recycled feedstock in plastic packaging will be of focus during the next revision.

We have also adjusted the requirement concerning paper packaging. The requirement is now in line with the requirement that is set on ingoing fibres in the tissue paper and tissue product, i.e. that:

- *a minimum of 70% of the fibre raw material that is used in the paper shall originate from forestry certified under the FSC or PEFC schemes, or*
- *the paper must consist of a minimum of 70% of recycled fibres or be labelled as FSC or PEFC recycled,*
- *or a combination of certified and recycled fibres. If the paper contains both recycled and certified fibres, the sum of these fibres shall in total be a minimum of 70%.*

Regarding bioplastics, Nordic Ecolabelling's standpoint is that recycled materials used in packaging shall be preferred over renewable materials. The general environmental benefit of bio-based plastics comes from the shift from fossil feedstock to bio-based feedstock. Renewable raw materials constitute a temporary removal of greenhouse gases (CO_{2e}) from the atmosphere. This carbon fixation can be extended for a longer period of time if the material is recycled (e.g 'drop-in' bio-based plastics).

Essity Hygiene and Health

Due to quality and availability issues 50% is too radical as well as the increase up to 75%. Keeping in mind that use of recycled plastics may cause runnability issues, and as a result of using of higher recycled content the film thickness maybe increased. The net benefit is not then a clear. It is understandable to have a numeric requirement for the recycled content but it should not be more than 20%.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Please refer to the answer to Metsä Tissues similar comments above. Regarding a lower limit of 20%, we can see that there is packaging on the market today meeting the requirement of 30% recycled content, therefore we will not lower the limit value to 20%.

WEPA Hygieneprodukte GmbH

With regard to plastic packaging, we are constantly optimizing and increasing the use of post-consumer recycle. We believe that an increase to 50% PCR is realistic, but we are critical of the increase to 75% from 2025. For comparison, the Blue Angel requires 30% PCR plastic in all plastic packaging. It would also be desirable to reduce packaging material regardless of the type of plastic.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Please refer to the answer to Metsä Tissues similar comments above.

Paloma d.d.

We are using 30% of recycled material for Germany (their requirements for circulated economy), higher value is for now causing mechanical problems on stretch foil. The trials with 50% of recycled material were successful, but mechanical properties were NOK. This will result the higher thickness to achieve the same mechanical properties.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Please refer to the answer to Metsä Tissues similar comments above.

Sofidel

Vi önskar ett förtydligande huruvida "återvunnet material" avser plast som är pre-consumer (post-industrial) och/eller post-consumer återvunnen?

Vi ser en stor utmaning med kravet på minst 50 % återvunnet innehåll i primärförpackningen. Ingångsvärdet är alldeles för högt satt. Vi är precis i uppstarten med att implementera plast med 30 % återvunnet innehåll men har utmaningar i processen för att få till en säker och stabil produktion. Vidare ser vi

också potentiella leveranssvårigheter då våra plastleverantörer inte har ställt om sin produktion fullt ut för att kunna leverera dessa volymer och inte heller till de nivåer med återvunnet innehåll som krävs. Att därefter gå upp till minst 75 % inom 3 år ser vi som ytterst svårt då tillverkarna inte är redo för detta. Ett rimligt ingångsvärde vore 30 % för att sedan öka innehållet upp till 60 % inom en 5års period.

Vi undrar även huruvida detta även omfattar den sträckfilm som vi idag använder på pappersbruket när vi producerar och levererar Svanen-certifierade basrullar till kund för vidare konvertering till Svanen-märkta produkter?

När det gäller primärplast för t.ex. näsdukar så önskar vi ett förtydligande om detta även avser den plast som omsluter själva singelförpackningarna? I så fall är det i dagsläget extremt svårt att ersätta den befintliga polypropenplasten (PPL) med återvunnet innehåll. Provkörningar med 30 % post-industrial återvunnet material har gjorts med icke tillfredsställande resultat. Denna typ av plast har helt andra egenskaper och ställer helt andra krav jämfört med polyeten (PE).

Under 2019 och 2020 gjordes tekniska analyser och investering i vår maskinpark för att kunna producera toalett- och hushållspappersförpackningar med pappersomslag som helt och hållet ersätter primärplasten. Efter diverse justeringar kunde vi producera förpackningar i papper med gott resultat. Kravet på att pappersomslaget ska bestå av 100 % återvunna fibrer är orimligt och vi ser en stark risk att kravet helt och hållet sätter stopp på den typen av förpackning. Pappersomslag med 100 % returfiber ger stora kvalitetsproblem på grund av returfiber, det ger låg tryckbarhet och leder till stora problem med förslutningen av paketet. Våra leverantörer har inte möjlighet att leverera pappersomslag med 100 % återvunna fibrer och vi undrar även vart de nya fibrerna ska komma in i processen? Vårt förslag vore att kräva att fibern i pappersomslaget istället är av minst 70 % certifierat ursprung.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för era kommentarer. Gällande förtydligande av "återvunnet material", gränsvärdet på 50% för förpackning av plast, andel återvunnen fiber i pappersförpackningar samt sträckfilm, vänligen se svar till Skogsindustrierna ovan. Gällande PP så har ett undantag från kravet om 30% återvunnen råvara införts för förpackningar till servetter och näsdukar, dels på grund av att tillgången på återvunnen PP är låg och dels den tekniska problematik ni beskriver ovan.

DUNI Group

Vi kan förstå intresset för att premiera förpackningar av återvunnen råvara. Dock presenterar kraven på återvunnet innehåll både för plast- och pappersförpackningar en helt olöslig situation. Det finns idag i princip ingen råvara för förpackningar som är godkänd för livsmedelskontakt (enligt t ex BfR:s rekommendation XXXVI, som finns med i kriterierna). Den enda materialtyp som skulle kunna passa kravet är PET, men detta är idag en icke möjlig råvara för ytteremballage för servetter och dukar pga dess materialegenskaper.

Kraven på 100% återvunnen pappersfiber ställer dessutom till problem då innovation inom pappersområdet för ytteremballage inte drivs på returfiber. Duni Group har börjat ställa om till emballage från pappersfiber men ser att behovet av transparens gör att vi måste titta på andra typer av pappersmaterial om detta skall fungera på marknaden.

Krav på att förpackningar skall vara av monomaterial
Definitionen av monomaterial riskerar att hindra förflyttningen bort från plast, mot papper, då det för vissa produkter kan behövas någon form av ”fönster” för att synliggöra innehållet. Vad gäller pappersförpackningar finns det generella krav att dessa skall innehålla minst 95% papper för att de skall kunna samlas in i pappersfraktionen. Detta borde vara fullt tillräckligt.

Krav på att förpackningar skall vara återvinningsbara
Det är oklart vad som avses med termen ”återvinningsbar” för förpackningar. Innebär detta att de skall samlas in i en definierad insamlingsfraktion? Innebär det att de skall utsorteras från fraktionen? Eller innebär det att de även skall garanterat materialåtervinnas? Ju hårdare krav som ställs desto svårare blir det att leva upp till kraven, då insamlings- och sorteringsystemen inte är fullt utbyggda i t ex Sverige.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för era kommentarer. Gällande återvunnen råvara i plast- såväl som pappersförpackningar, vänligen se svar till Skogsindustrierna och Sofidel ovan. Gällande att förpackningar enbart ska bestå av ett monomaterial så har det efter remiss förtydligats att detta gäller enbart plast. Gällande återvinningsbarhet så ska förpackningen vara tillverkad av material som tas emot av existerande återvinningsystem i det land där produkten sätts på marknaden. I de Nordiska länderna är detta vanligtvis PE, PP och PET.

Fiblon Oy Ab

The requirement of recycled content on plastic packaging seems unbalanced. It is most likely already in action on many "sack-type" packages toilet tissue/kitchen rolls that are being packaged in PE.

However, for example table-top disposables like napkins, are typically packaged in PP due to it's characteristics suit much better the type of "tile" packaging. The vast majority of PP packaging is used in food processing industry and therefore needs to be suitable for direct food contact. The food safety regulations prohibit the use of recycled plastic by default. Therefore the product development in PP foil sector does not support the possibility to use partly recycled plastic content.

PP foils are typically mono-material and therefore easy to recycle. It is also possible to reach much lower basis weight with PP foil compared to relative PE foil. The change to recycled content would mean change to PE foil and approximately 60-100 increase in basis weight of the foil i.e. the consumption of plastic packaging.

Based on the above, we feel it is not overall environmental effect to strictly demand the recycled content into plastic packaging.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. Regarding the content of recycled plastic in the packaging, please see the answer to Metsä Tissue above.

Vajda-Papir Scandinavia AS

Vi har 60% resirkulert plast i emballasjen til Toalett produktene i dag.

I henhold til ny informasjon er det ikke lov å benytte resirkulert plast på våre produkter som er beregnet på matkontakt, Tørkerull. I så fall må kunde fjerne glass og gaffel symbolet, det er da risiko for at forbruker ikke fanger dette opp og fortsetter å benytte tørkerull til å tørke av mat som f.eks. kjøtt og fisk. Ønsker våre kunder å gjennomføre dette? Hva forteller den nye BfRs om dette?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Gällande återvunnen plast i förpackningar för produkter som avses komma i kontakt med mat så är detta möjligt att tillverka av viss andel återvunnen plast och ändå uppfylla EU 1935/2004, EU nr 10/2011 samt BfR XXXVI.

O17 Information on recycling

Essity Hygiene and Health

The requirement is acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment.

4.3.7 Quality and regulatory requirements

Quality and regulatory requirements O19-O20 are general requirements that are always included in Nordic Ecolabelling's product criteria. The purpose of these is to ensure that fundamental quality assurance and applicable environmental requirements are dealt with appropriately.

Essity Hygiene and Health

O18-O23 Quality and regulatory requirements

The requirements are acceptable.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment. After the public consultation, some requirements in this section have been removed because the criteria for Tissue paper and tissue products will be launched in Nordic Ecolabelling's new digitalized application system. Requirements O18 A primary licence contact, O20 Planned changes and O21 Unexpected incidents are a part of the licence agreement between Nordic Ecolabelling and the applicant and have thus been removed from the criteria document.

4.3.8 Basmodulen, gen. 3

Krav på fiberråvara (O7)

Vajda-Papir Scandinavia AS

OK, vi benytter 100% FSC sertifisert fibermasse (FSC MIX CREDIT og Controlled Wood).

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar.

Duni Group

Krav på certifierad råvara.

Vi undrar varför man inte explicit kräver råvara certifierad enligt FSC®-standarden nu när man skall uppdatera kriterierna? Att inkludera PEFC som acceptabelt känns varken ambitiöst eller genomtänkt om man vill ligga i framkant.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Sedan 2015 har Nordisk Miljömärkning erkänt både FSC och PEFC som certifieringssystem som ger tillräckliga garantier för lagligt och hållbart skogsbruk. Även om det finns vissa skillnader mellan FSC och PEFC anser Nordisk Miljömärkning att de båda är i framkant för skogsbruksregleringen och att de åtar sig att uppnå samma mål, nämligen certifiering av skogar med trovärdiga, oberoende verifierade standarder för ansvarsfull skogsförvaltning. Båda märkningar används i stor utsträckning av licensinnehavare, tillverkare och leverantörer i Nordisk Miljömärkning, och FSC och PEFC är även ett verktyg för att visa överensstämmelse med EU:s timmerförordning (EUTR) och vid offentlig upphandling.

4.3.9 Kemikaliemodulen, gen. 3

European Paper Chemicals Group (EPCG)

It is logical that all chemicals follow the same chemical module version 3. Version 3 is the result of previous comments and discussions between EPCG and PPG and NS. The industry is therefore confident they will have sufficient compliant alternatives for the tissue market with exception to the imidazolium quat debonders and rosin sizing.

Specific rosins adducts (sizing agents) used in tissue may be banned due its labelling as dangerous to the environment (H412). Alternative sizing agents compliant with the chemical module v3 exist but have not been commercially trialed.

If no suitable alternatives exists, the industry would like to keep the option open to allow a future derogation for this product group.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. The requirement you refer to is set in the Chemical Module, generation 3, to which Tissue paper and tissue products is a supplementary module. The Chemical Module was on public consultation in and decided upon in 2020. Should the need arise for any derogation in conjunction with the renewal of Tissue paper and tissue products, then this will be considered by Nordic Ecolabelling on a case-by-case basis.

Solenis

It is logical that all chemicals follow the same chemical module version 3. Version 3 is the result of our previous comments and discussions. Solenis is confident to have sufficient compliant alternatives for the tissue market with exception to the imidazolium quat debonders.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments.

Klassificering av den kemiska produkten (O1)

Nalco Water /An Ecolab Company

Expansion to H400, 410, 411, 412

The expansion of the hazard class for prohibited products (O1) to H412 is acceptable to us, unless the exemptions for cationic polymers, here polyamines, **remain intact** as per Chemical Module point 1.4, chapter O1. This is critical for organic cationic coagulants like epichlorohydrin-dimethylamine copolymers.

[...] *Exemptions to the requirement are the following:*

- *Biocidal products. Please note that there is a separate requirement, O5, for biocidal products that may restrict their use further.*
- *Chemical products classified as Aquatic Chronic 3 H412 are exempted if classification is due to the presence of in-can preservatives.*
- *Peracetic acid (bleaching agent).*
- *Cationic polymers, if charge is the reason for classification.*

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. The requirement for classification of chemical products is set in the chemical Module, gen 3 and the exemptions for cationic polymers remain intact.

Krav på ingående ämnen (O2)

Cromatos S.r.l.

I would ask you to consider the revision of the prescription O10 Paper colourants – amines and phthalates. In particular is asked that "Azo dyes, which by reductive cleavage of one or more azo groups may release one or more of the aromatic amines listed in Regulation (EC) No 1907/2006 Annex XVII, Appendix 8, must not be used".

It is well known that Reg. EC 1907/2006 Annex XVII Appendix 8, fix a limit of 30 ppm for aromatic amines when found on an ARTICLE (e.g. finished item), and NOT on a chemical/raw material like for example a pure dye.

For this reason, it would be reasonable to define in Appendix 10, a maximum acceptable limit of amines which can be found on the dye when the pure dye undergoes to reductive cleavage. Normally, many other ecological labels (like for example ZDHC or Bluesign) define 100/150 ppm as acceptable limit when this value is found on the pure dye. I would ask you to consider the same limit as acceptable also for Nordic Ecolabelling.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. The requirement you refer to is set in the Chemical Module, generation 3, to which Tissue paper and tissue products is a supplementary module. The Chemical Module was on public consultation in and decided upon in 2020. The requirement is also in line with EU Ecolabel's criteria for Tissue paper and tissue products. Should the need arise for any derogation in conjunction with the

renewal of Nordic Swan Ecolabelled Tissue paper and tissue products, then this will be considered by Nordic Ecolabelling on a case-by-case basis.

Duni Group

I tidigare situationer har vi sett att alltför svepande krav på kemikalier som går bortom de etablerade legala strukturerna (t ex i REACH) kan vara både svåra att leva upp till och utmanande att rapportera kring. Den övergripande ambitionen kan vi både förstå och sympatisera med, men det måste även kunna gå att genomdriva och leva upp till för rapporterande företag.

Vi är beroende av att våra leverantörer kan leva upp till dessa krav och förutsätter att ni även inkluderar skogs- och massaindustrin i remissrundan.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Kraven ni refererar till ställs i Kemikaliemodulen, generation 3, till vilken Mjukpapper är en tilläggsmodul. Kemikaliemodulen var på remiss och beslutades om under 2020. Skogs- och massaindustrin såväl som kemikalieindustrin var inkluderade i remissutskicket för både Kemikaliemodulen och denna tilläggsmodul, och flera aktörer har lämnat svar. Nordisk Miljömärkning är öppna för att genomföra förändringar av kraven vid behov om det uppstår situationer varvid kraven ej går att uppnå. Vi har dock i remissvaren inte fått in någon sådan feedback. Men om det under omprövningen uppstår behov för att se över kravens struktur eller värdera eventuella undantag, på grund av svårigheter att uppfylla kraven, så kommer det göras då.

5 Diskussion och slutsatser

Remissförslaget för Nordisk Miljömärknings kriterier för mjukpapper och mjukpappers-produkter, version 6, var väldigt ambitiöst gällande energi- och klimatgaskrav. Remissen utfördes under perioden 9 mars 2022 till 6 maj 2022. Det kom totalt 20 svar från olika remiss-instanser.

De områden som hade lyfts fram som de största ändringarna jämfört med generation 5 fick mest kommentarer, nämligen skarpare krav på:

- energi (O4) och växthusgaser (O5 och O6)
- utsläpp till vatten, speciellt COD och NO_x (O7)
- våtstyrkemedel och hjälpkemikalier på Yankee-cylinder (O9)
- förpackningar (O16)

Efter remissen har ambitionsnivå lindrats lite men justeringen av kraven medför ändå att Svanenmärkta mjukpapperets miljöprofil lyfts rejält, speciellt avseende energi och klimat. Kraven är på alla områden minst lika hårda som EU Ecolabel och på energi/klimat mycket strängare. De största ändringarna efter remissen presenteras nedan.

Krav på energi (O4)

Nordisk Miljömärkning anser att energieffektivitet är avgörande för att minska miljöbelastning i produktion av Svanenmärkta produkter. Enligt Nordisk Miljömärknings allmänna principer är fokus i krav på energi främst att begränsa energiförbrukningen och främja energikällor med låg miljöpåverkan och

klimatpåverkan. Därför ställs det skärpta energikrav i kriterierna, både för bränsle och elektricitet.

Många tillverkare kommenterade att skärpning av referensvärden för energi är för stränga, detta gäller speciellt bränsle. Efter remissen har både referensvärden för bränsle och el lindrats lite, för bränsle från 1650 kWh/ADt till 1750 kWh/ADt och för el från 800 kWh/ADt till 900 kWh/ADt.

Gällande referensvärden för returmassa/de-inked (DIP), är referensvärden efter remissen 300 kWh/ADt för bränsle och 350 kWh/ADt för el. I de fall DIP-processen är mer omfattande, inklusive blekning, kan högre referensvärden användas, nämligen 600 kWh/ADt för bränsle och 600 kWh/ADt för el. Delprocesser som ingår ska dokumenteras till Nordisk Miljömärkning.

Klimatkrav (O5-O6)

Nordisk Miljömärkning önskar en övergång till 100 % förnybar energi. Allmänna principer för att ställa krav för energianvändning och växthusgasutsläpp från energi är att

- begränsa energiförbrukningen
- främja energikällor med låg miljöpåverkan och klimatpåverkan.

Eftersom produktion av papper använder stora mängder energi, ställs det därför skärpta energikrav i kriterierna, både för bränsle och elektricitet. Syftet med kravet på utsläpp av växthusgaser är att ytterligare begränsa användningen av fossila bränslen och begränsa användningen av bränslen med de högsta utsläppen av växthusgaser.

Remissinstanserna var generellt positiva till ett nytt krav på förbud mot fossil olja och kol (O5) men lyfte fram att det behöver tydliggöras att olja kan användas som reservbränsle eller spetsbränsle. Detta har nu förtydligats i kriterierna. Användning av kol är alltid förbjuden.

Gällande krav på växthusgaser (O6), kritiserade många tillverkare att föreslaget gränsvärde för CO_{2e} 300 kg/ADt är för strängt. I remissförslaget var krav på klimatgasutsläpp omformulerat att enbart omfatta utsläpp av växthusgaser från bränsle som använts för processvärme. Tidigare ingick både CO_{2e}-utsläpp från bränsle och elanvändning i kravet vilket innebär att gränsvärdena inte längre är jämförbara mellan generation 5 och 6 av kriterierna. Efter remissen har kravet setts över. Strukturen är densamma som i remissförslaget men gränsvärdet har lindrats något, från 300 till 525 kg/ADt.

Krav på utsläpp till vatten och luft (O7)

Remissförslag för krav på utsläpp till vatten och luft (O7) innehöll både skärpning av

- referensvärden
- poänggräns, från 1,5 till 1,3

Flera remissinstanser kritiserade att utsläpp till vatten och luft har stramats åt dubbelt eftersom både parameter och kvotvärden har skärpts. Det föreslagna referensvärdet speciellt för COD innebär en kraftig sänkning. Efter remissen har

referensvärden för COD justerats från 1 till 1,2 kg/ADt. Referensvärdet för NO_x blir detsamma som i tidigare version 5 av kriterierna nämligen 0,5 kg/ADt.

Krav på klororganiska ämnen i våtstyrkemedel och hjälpkemikalier (O9)

De i remissen föreslagna nya gränsvärdena för klororganiska ämnen i våtstyrkemedel och hjälpkemikalier på 3000 ppm respektive 300 ppm kritiserades starkt av flertalet aktörer på marknaden. Nordisk Miljömärkning förstår den problematik som branschen lyfter, därför har gränsvärdet för våtstyrkemedel justerats till 3500 ppm efter remiss. Gränsvärdet för hjälpkemikalier kvarstår på 300 ppm.

Krav på innehåll av skadliga ämnen och blödning (O12)

Kravet utvidgades i remissen till att även omfatta testning av bisfenol A, bisfenol F och bisfenol S i pappret som marknadsförs att vara i kontakt med livsmedel. Tillägget var överlag accepterat hos remissinstanserna, men den rekommenderade testmetoden kommenterades särskilt. Dialog med miljömärkningen Blaue Engel, som har motsvarande krav, samt testinstitutet Eurofins påvisar att testmetoden är applicerbar för papper som innehåller återvunnet fiber och att kravet går att uppfylla med upp till 100% återvunnen fiber i produkten.

Krav på förpackningar

Flera remissinstanser kommenterade att krav på återvunnet material i förpackningar var för ambitiöst (O16). Efter remiss har kravet på andel återvunnen råvara i pappersförpackningar justerats. Kravet är nu i linje med det krav som ställs på fibrer i mjukpappersprodukten, d.v.s.:

- Minst 70 % av fiberråvaran som används i förpackningen ska komma från skog som är certifierade enligt FSC eller PEFC, eller
- Förpackningen måste bestå av minst 70 % returfibrer eller vara märkt som FSC- eller PEFC-återvunna, eller
- En kombination av certifierade fibrer och returfibrer. Om pappret innehåller både returfibrer och certifierade fibrer ska summan av dessa fibrer vara minst 70 %.

Gällande definitionen för återvunnen råvara i förpackningen så har ett förtydligande införts i krav O16 som hänvisar till ISO 14021 och dess definition av pre-consumer material och post-consumer material. Båda är således tillåtna.

Gällande krav på återvunnen plast så har gränsvärdet sänkt efter remiss från 50% till 30%, dock med ett tydliggörande i bakgrundstexten att mängden återvunnen råvara i förpackningen kommer vara i fokus vid nästa revision. Det har även införts ett undantag från kravet för PP i förpackningar för servetter och näsdukar.

Tabell 6: Sammanställning av ändringar efter remiss

Krav i remissförslaget	Ändringar efter remiss
O3 Cores	Kravet på hylsan har justerats att vara i linje med certifieringskraven för fiberråvara i Basmodulen. Det har också införts ett nytt krav att hylsan inte får marknadsföras som spolbar i toaletten. Avloppsreningsverk i Norden rekommenderar inte att spola ner hylsor i toaletten. Huvudargumentet för detta är att hylsor alltid hör hemma i avfallsflödet till återvinningen och inte i toaletten. Spolbara hylsor kommer att bidra till att hushållen inte har koll på vilka toalettrullar som inte är spolbara, med risk att orsaka stopp i avloppet.
O4 Energy	Både referensvärden för bränsle och el har justerats, gällande bränsle från 1650 kWh/ADt till 1750 kWh/ADt och för elen från 800 kWh/ADt to 900 kWh/ADt. Referensvärden för returmassa och de-inked (DIP) är 300 kWh/ADt för bränsle och 350 kWh/ADt för el. I de fall DIP-processen är mer omfattande, inklusive blekning, kan högre referensvärden användas, nämligen 600 kWh/ADt för bränsle och 600 kWh/ADt för el. Delprocesser som ingår ska dokumenteras till Nordisk Miljömärkning.
O5 Fossil fuels	Tillfört förtydligande att nödvändig användning av fossil olja t.ex. vid planerade underhållsstopp, akuta underhållsstopp och som reserv- eller spetsbränsle är fortfarande tillåtet. Undantaget för nödvändig användning gäller dock endast olja och inte kol.
O6 Emissions of greenhouse gases	Gränsvärden för utsläpp av CO _{2e} har lindras något, från 300 till 525 kg/ADt.
O7 Total emission score	Referensvärden för COD justerats från 1 till 1,2 kg/ADt. Referensvärdet för NO _x blir detsamma som i tidigare version 5 av kriterierna, nämligen 0,5 kg/ADt.
O9 Chloro-organic substances in wet strength agents and in auxiliary chemicals	Gränsvärde för våtstyrkemedel har justerats från 3000 ppm till 3500 ppm.

O12 Content of harmful substances and bleeding	<p>Justerat så att krav på TOF och bisfenoler gäller hushållspapper och servetter oavsett om de marknadsförs som FKM eller ej.</p> <p>Tillfört förtydligande att för de produkttyper som måste uppfylla BfR XXXVI så ska de nivåer som krävs i BfR XXXVI uppfyllas avseende tester på optiska vitmedel och färgämnen och tryckfärger.</p> <p>Uppdaterat dokumentationskravet som förtydligar att testning ska ske vid ansökan, samt att ansökaren ska ha rutiner på plats för att säkerställa att kraven uppfylls på årlig basis.</p>
O16 Packaging	<p>Kravet är justerat och nu uppdelat i tre krav för tydlighet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O16 Återvunnet material i primärförpackningen • O17 Förbud mot PVC • O18 Återvinningsbara förpackningsmaterial <p>Vidare har krav O16 justerats efter remiss. Krav på fiber i pappersförpackningar är nu i linje med det krav som ställs på fiber i själva mjukpappersprodukten. Gränsvärdet för återvunnen plast i förpackningen har sänkts från 50% till 30% och höjningen till 75% efter två år har tagits bort. Kravet kommer istället vara i fokus vid en partiell revision inom 5 år.</p> <p>Krav på att förpackningen ska vara av monomaterial (O18) har justerats till att enbart gälla plastförpackningar.</p> <p>Ett undantag från minst 30% återvunnet i plastförpackningar har införts för plastförpackningar av PP.</p>
O18, O20 och O21	<p>Krav har tagits bort från kriteriedokumentet då dessa krav numera finns med i det avtal som skrivs mellan Nordisk Miljömärkning och ansökaren vid ansökan i Nordisk Miljömärknings digitala ansökningsportal.</p>